

Συλλογή της Νομολογίας

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 7ης Νοεμβρίου 2022 *

«Προδικαστική παραπομπή – Άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου – Άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Καταπολέμηση της διαφθοράς – Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης – Άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ – Σύμβαση ΠΟΣ – Απόφαση 2006/928/ΕΚ – Ποινικές διαδικασίες – Αποφάσεις του Curtea Constituțională (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Ρουμανία) σχετικά με τη σύνθεση των δικαστικών σχηματισμών σε σοβαρές υποθέσεις διαφθοράς – Υποχρέωση των εθνικών δικαστών να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των αποφάσεων του Curtea Constituțională (Συνταγματικού Δικαστηρίου) – Πειθαρχική ευθύνη των δικαστών σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις εν λόγω αποφάσεις – Εξουσία των δικαστών να αφήνουν ανεφάρμοστες τις αποφάσεις του Curtea Constituțională (Συνταγματικού Δικαστηρίου) οι οποίες δεν συνάδουν με το δίκαιο της Ένωσης – Αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-859/19, C-926/19 και C-929/19,

με αντικείμενο τρεις αιτήσεις προδικαστικής απόφασεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ρουμανία) με αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 2019 (C-859/19), της 6ης Νοεμβρίου 2019 (C-926/19) και της 16ης Δεκεμβρίου 2019 (C-929/19), οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 26 Νοεμβρίου 2019 (C-859/19) και στις 18 Δεκεμβρίου 2019 (C-926/19 και C-929/19), στο πλαίσιο των ποινικών διαδικασιών κατά των

FX,

CS,

ND (C-859/19),

BR,

CS,

DT,

EU,

FV,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ρουμανική.

GW (C-926/19),

CD,

CLD,

GLO,

ŞDC,

PVV (C-929/19),

παρισταμένων των:

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție
(C-859/19, C-926/19 και C-929/19),

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția de Investigare a
Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism – Structura Centrală (C-926/19),

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția pentru Investigarea
Infrațiunilor din Justiție (C-926/19),

Agencia Națională de Administrare Fiscală (C-926/19 και C-929/19),

HX (C-926/19),

IY (C-926/19),

SC Uranus Junior 2003 SRL (C-926/19),

SC Complexul Energetic Oltenia SA (C-929/19),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev (εισηγητή), πρόεδρο του πρώτου τμήματος, προεδρεύοντα του έκτου τμήματος, A. Kumin και I. Ziemele, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Αιμιλίου

γραμματέας: A. Calot Escobar

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη σύμφωνα με το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

- 1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν, κατ' ουσίαν, την ερμηνεία του άρθρου 2 και του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, του άρθρου 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), του άρθρου 1, παράγραφος 1, και του άρθρου 2, παράγραφος 1, της Σύμβασης η οποία καταρτίστηκε βάσει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 26 Ιουλίου 1995 και επισυνάπτεται ως παράρτημα στην πράξη του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 1995 (ΕΕ 1995, C 316, σ. 48, στο εξής: σύμβαση ΠΟΣ), καθώς και της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης.
- 2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών κατά των FX, CS και ND (υπόθεση C-859/19), των BR, CS, DT, EU, FV και GW (υπόθεση C-926/19) καθώς και των CD, CLD, GLO, ζDC και PVV (υπόθεση C-929/19) για αδικήματα, μεταξύ άλλων, διαφθοράς και φοροδιαφυγής σχετικά με τον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η Σύμβαση ΠΟΣ

- 3 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της Σύμβασης ΠΟΣ έχει ως εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης, απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων συνιστά:

α) όσον αφορά τις δαπάνες, κάθε εκ προθέσεως πράξη ή παράλειψη, σχετικά με:

- τη χρήση ή την υποβολή πλαστών, ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων, με αποτέλεσμα την αχρεώστητη είσπραξη ή παρακράτηση πόρων που προέρχονται από το γενικό προϋπολογισμό των Κοινοτήτων ή από τους προϋπολογισμούς των οποίων η διαχείριση ασκείται από τις Κοινότητες ή για λογαριασμό τους,
- την αποσιώπηση πληροφοριών κατά παράβαση ειδικής υποχρέωσης, με τα αυτά αποτελέσματα,
- την μη κατά προορισμό χρήση αυτών των πόρων, για σκοπούς άλλους από αυτούς για τους οποίους χορηγήθηκαν αρχικώς·

β) όσον αφορά τα έσοδα, κάθε εκ προθέσεως πράξη ή παράλειψη σχετικά με:

- τη χρήση ή την υποβολή πλαστών, ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων, με αποτέλεσμα την παράνομη μείωση των πόρων του γενικού προϋπολογισμού των Κοινοτήτων ή των προϋπολογισμών των οποίων η διαχείριση ασκείται από τις Κοινότητες ή για λογαριασμό τους,

[...]».

- 4 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της Σύμβασης ΠΟΣ ορίζει τα εξής:

«Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε οι αναφερόμενες στο άρθρο 1 συμπεριφορές, καθώς και η συνέργεια, η ηθική αυτουργία και η απόπειρα που συνδέονται με αυτές να επισύρουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις, που να περιλαμβάνουν, τουλάχιστον στις περιπτώσεις βαρείας απάτης, στερητικές της ελευθερίας ποινές για τις οποίες χωρεί ενδεχομένως έκδοση. Ως βαρεία θεωρείται κάθε απάτη που αφορά ένα συγκεκριμένο ελάχιστο ποσό, οριζόμενο από τα κράτη μέλη και μη δυνάμενο να υπερβεί τα 50 000 [ευρώ].»

- 5 Με πράξη της 27ης Σεπτεμβρίου 1996, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατήρτισε το πρωτόκολλο της Σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ 1996, C 313, σ. 1). Το εν λόγω πρωτόκολλο, σύμφωνα με τα άρθρα του 2 και 3, καλύπτει τις πράξεις της παθητικής και της ενεργητικής δωροδοκίας.

Η Πράξη Προσχώρησης

- 6 Η Πράξη περί των όρων προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας και των προσαρμογών των συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 2005, L 157, σ. 203, στο εξής: Πράξη Προσχώρησης), η οποία τέθηκε σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2007, προβλέπει στο άρθρο 39 τα εξής:

«1. Αν αποδειχτεί σαφώς, βάσει της διαρκούς παρακολούθησης εκ μέρους της Επιτροπής των δεσμεύσεων που ανέλαβαν η Βουλγαρία και η Ρουμανία κατά τις διαπραγματεύσεις προσχώρησης, ιδίως δε από τις εκθέσεις παρακολούθησης της Επιτροπής, ότι η πορεία της προετοιμασίας για την υιοθέτηση και την εφαρμογή του κεκτημένου βρίσκεται σε τέτοιο στάδιο στη Βουλγαρία και στη Ρουμανία ώστε να δημιουργείται σοβαρός κίνδυνος να βρεθεί οποιοδήποτε από τα δύο αυτά κράτη εμφανώς απροετοίμαστο να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της ιδιότητας του μέλους σε ορισμένους σημαντικούς τομείς έως την ημερομηνία προσχώρησης της 1ης Ιανουαρίου 2007, το Συμβούλιο δύναται, με ομοφωνία και βάσει σύστασης της Επιτροπής, να αποφασίσει ότι η ημερομηνία προσχώρησης του κράτους αυτού αναβάλλεται κατά ένα έτος, ήτοι έως την 1η Ιανουαρίου 2008.

2. Ανεξάρτητα από την παράγραφο 1, το Συμβούλιο μπορεί, με ειδική πλειοψηφία μετά από σύσταση της Επιτροπής, να λάβει την απόφαση της παραγράφου 1 για τη Ρουμανία, εφόσον έχουν διαπιστωθεί σοβαρές ελλείψεις όσον αφορά την εκ μέρους της Ρουμανίας εκπλήρωση μιας ή περισσότερων από τις υποχρεώσεις και τις απαιτήσεις που παρατίθενται στο Παράρτημα ΙΧ, σημείο Ι.

3. Ανεξάρτητα από την παράγραφο 1 και με την επιφύλαξη του άρθρου 37, το Συμβούλιο μπορεί, με ειδική πλειοψηφία μετά από σύσταση της Επιτροπής και μετά από λεπτομερή αξιολόγηση που θα πραγματοποιηθεί το φθινόπωρο του 2005 σχετικά με την πρόοδο της Ρουμανίας στον τομέα της πολιτικής ανταγωνισμού, να λάβει την απόφαση της παραγράφου 1 για τη Ρουμανία, εφόσον έχουν διαπιστωθεί σοβαρές ελλείψεις όσον αφορά την εκ μέρους της Ρουμανίας εκπλήρωση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας ή μιας ή περισσότερων από τις υποχρεώσεις και τις απαιτήσεις που παρατίθενται στο Παράρτημα ΙΧ, σημείο ΙΙ.»

- 7 Το παράρτημα ΙΧ της Πράξης Προσχώρησης, το οποίο επιγράφεται «Συγκεκριμένες δεσμεύσεις που ανέλαβε και απαιτήσεις που έκανε δεκτές η Ρουμανία κατά την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων προσχώρησης στις 14 Δεκεμβρίου 2004 (μνημονεύονται στο άρθρο 39 της Πράξης Προσχώρησης)», περιέχει στο σημείο I το ακόλουθο χωρίο:

«Όσον αφορά το άρθρο 39 παράγραφος 2

[...]

- 4) Δέσμευση να ενταθεί η καταπολέμηση της δωροδοκίας, ιδίως δε της δωροδοκίας υψηλού επιπέδου, εξασφαλίζοντας αυστηρή εφαρμογή της νομοθεσίας κατά της δωροδοκίας καθώς και την ουσιαστική ανεξαρτησία της Εθνικής Εισαγγελίας για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας (PNA) και υποβάλλοντας ετησίως, από τον Νοέμβριο του 2005 και μετά, πειστικές εκθέσεις επιδόσεων της PNA όσον αφορά την καταπολέμηση της δωροδοκίας υψηλού επιπέδου. Πρέπει να διατεθούν στην PNA το προσωπικό, οι οικονομικοί και εκπαιδευτικοί πόροι και ο εξοπλισμός που χρειάζεται για να μπορέσει να εκτελέσει το έργο της.

- (5) [...] [Η Εθνική Στρατηγική κατά της Δωροδοκίας] πρέπει να περιέχει τη δέσμευση για αναθεώρηση της χρονοβόρου ποινικής δικονομίας μέχρι τα τέλη του 2005 ώστε να εξασφαλίσει ότι οι υποθέσεις δωροδοκίας διεκπεραιώνονται κατά ταχύ και διαφανή τρόπο, προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιβολή κατάλληλων αποτρεπτικών ποινών' [...]

[...]».

Η απόφαση 2006/928/ΕΚ

- 8 Η απόφαση 2006/928/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση μηχανισμού για τη συνεργασία και τον έλεγχο της προόδου στη Ρουμανία όσον αφορά την επίτευξη των ειδικών στόχων αναφοράς στους τομείς της δικαστικής μεταρρύθμισης και της καταπολέμησης της διαφθοράς (ΕΕ 2006, L 354, σ. 56), εκδόθηκε, στο πλαίσιο της προβλεπόμενης για την 1η Ιανουαρίου 2007 προσχώρησης της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στηρίζεται, μεταξύ άλλων, στα άρθρα 37 και 38 της Πράξης Προσχώρησης. Οι αιτιολογικές σκέψεις 1 έως 6 και 9 της απόφασης έχουν ως εξής:

«(1) Η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται στο κράτος δικαίου, κοινή αρχή σε όλα τα κράτη μέλη.

- (2) Οι τομείς της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης και της εσωτερικής αγοράς, οι οποίοι δημιουργήθηκαν με τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, βασίζονται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη ότι οι διοικητικές και δικαστικές αποφάσεις καθώς και οι πρακτικές όλων των κρατών μελών σέβονται πλήρως το κράτος δικαίου.

- (3) Αυτό προϋποθέτει για όλα τα κράτη μέλη την ύπαρξη αμερόληπτου, ανεξάρτητου και αποτελεσματικού δικαστικού και διοικητικού συστήματος κατάλληλα εξοπλισμένου, μεταξύ άλλων, για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

- (4) Την 1η Ιανουαρίου 2007, η Ρουμανία θα καταστεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή, αν και διαπίστωσε τις σημαντικές προσπάθειες για να ολοκληρωθεί η προετοιμασία της [Ρουμανίας] για την προσχώρηση, εντόπισε, στην έκθεσή της της 26ης Σεπτεμβρίου 2006, εκκρεμή ζητήματα, ιδίως όσον αφορά την ευθύνη και την αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος και των φορέων επιβολής του νόμου, όπου είναι απαραίτητη η περαιτέρω πρόοδος για να διασφαλιστεί η ικανότητά τους να εφαρμόζουν και να επιβάλλουν τα μέτρα που θεσπίστηκαν για την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς και του τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης.
- (5) Το άρθρο 37 της Πράξης Προσχώρησης εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να λάβει τα ενδεδειγμένα μέτρα εάν η Ρουμανία παραλείψει να εκπληρώσει τις δεσμεύσεις που ανέλαβε, με κίνδυνο να προξενήσει βλάβη στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Το άρθρο 38 της Πράξης Προσχώρησης εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να λάβει τα ενδεδειγμένα μέτρα εάν στη Ρουμανία ανακύψουν σοβαρές ελλείψεις όσον αφορά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο, την πορεία της υλοποίησης ή την εφαρμογή των πράξεων που θεσπίστηκαν βάσει του Τίτλου VI της συνθήκης ΕΕ και των πράξεων που θεσπίστηκαν βάσει του Τίτλου IV της συνθήκης ΕΚ.
- (6) Τα εκκρεμούντα ζητήματα της ευθύνης και αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος και των φορέων επιβολής του νόμου απαιτούν τη δημιουργία ενός μηχανισμού για τη συνεργασία και τον έλεγχο της προόδου της Ρουμανίας όσον αφορά την επίτευξη ειδικών στόχων αναφοράς στους τομείς της δικαστικής μεταρρύθμισης και της καταπολέμησης της διαφθοράς.

[...]

- (9) Η παρούσα απόφαση θα πρέπει να τροποποιηθεί εάν η εκτίμηση της Επιτροπής επισημάνει την ανάγκη προσαρμογής των στόχων αναφοράς. Η παρούσα απόφαση θα πρέπει να ανακληθεί όταν θα έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά όλοι οι στόχοι αναφοράς».

- 9 Το άρθρο 1 της απόφασης 2006/928 προβλέπει τα εξής:

«Η Ρουμανία θα υποβάλλει, έως τις 31 Μαρτίου κάθε έτους, και για πρώτη φορά έως τις 31 Μαρτίου 2007, έκθεση στην Επιτροπή σχετικά με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε σχέση με την εκπλήρωση του κάθε στόχου αναφοράς που προβλέπεται στο παράρτημα.

Η Επιτροπή δύναται, ανά πάσα στιγμή, να παράσχει τεχνική βοήθεια μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων ή να συγκεντρώσει και να ανταλλάξει πληροφορίες σχετικά με τους στόχους αναφοράς. Επίσης, η Επιτροπή δύναται, ανά πάσα στιγμή, να διοργανώσει αποστολές εμπειρογνομόνων στη Ρουμανία για το σκοπό αυτό. Οι ρουμανικές αρχές παρέχουν την αναγκαία υποστήριξη για το σκοπό αυτό.»

- 10 Το άρθρο 2 της απόφασης ορίζει τα εξής:

«Η Επιτροπή θα διαβιβάσει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο τις παρατηρήσεις και διαπιστώσεις της σχετικά με την έκθεση της Ρουμανίας για πρώτη φορά τον Ιούνιο του 2007.

Η Επιτροπή θα υποβάλει εκ νέου έκθεση εν συνεχεία, όταν απαιτείται, και τουλάχιστον κάθε έξι μήνες.»

11 Το άρθρο 4 της απόφασης ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στα κράτη μέλη.»

12 Το παράρτημα της ίδιας απόφασης έχει ως εξής:

«Οι προς επίτευξη στόχοι αναφοράς για τη Ρουμανία, οι οποίοι αναφέρονται στο άρθρο 1, είναι:

- 1) Να διασφαλιστεί διαφανέστερη και αποτελεσματικότερη δικαστική διαδικασία ιδίως με την ενίσχυση της ικανότητας και της υποχρέωσης λογοδοσίας του Ανώτατου [...] Συμβουλίου του Δικαστικού Σώματος. Να αναφέρεται και να παρακολουθείται ο αντίκτυπος του νέου Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και Ποινικής Δικονομίας.
- 2) Να συσταθεί, όπως προβλέπεται, οργανισμός ακεραιότητας με αρμοδιότητες όσον αφορά τον έλεγχο περιουσιακών στοιχείων, την έλλειψη συμμόρφωσης και την ενδεχόμενη σύγκρουση συμφερόντων, καθώς και την έκδοση δεσμευτικών αποφάσεων βάσει των οποίων μπορούν να επιβληθούν αποτρεπτικές ποινές.
- 3) Να ενισχυθεί η πραγματοποιηθείσα πρόοδος, να συνεχιστεί η διεξαγωγή επίσημων, αμερόληπτων ερευνών για καταγγελίες διαφθοράς υψηλού επιπέδου.
- 4) Να λαμβάνονται περαιτέρω μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς, ιδίως στο πλαίσιο των τοπικών αρχών.»

Το ρουμανικό δίκαιο

Το ρουμανικό Σύνταγμα

13 Ο τίτλος ΙΙΙ του Constituția României (ρουμανικού Συντάγματος), ο οποίος επιγράφεται «Εξουσίες της Πολιτείας», περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το κεφάλαιο VI, σχετικά με τη «Δικαστική Εξουσία», στο οποίο περιλαμβάνεται το άρθρο 126 του Συντάγματος. Το εν λόγω άρθρο ορίζει τα εξής:

«(1) Η δικαιοσύνη απονέμεται από το Înalta Curte de Casație și Justiție [(Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ρουμανία) (στο εξής: Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο)] και από τα λοιπά δικαιοδοτικά όργανα που έχουν συσταθεί νομίμως.

[...]

(3) Το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο διασφαλίζει την ομοιόμορφη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου από τα λοιπά δικαστήρια, σύμφωνα με την αρμοδιότητά του.

(4) Η σύνθεση του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου και οι κανόνες λειτουργίας του θεσπίζονται με οργανικό νόμο.

[...]

(6) Ο δικαστικός έλεγχος των διοικητικών πράξεων των δημόσιων αρχών διασφαλίζεται από τα διοικητικά δικαστήρια, εξαιρουμένων των πράξεων που αφορούν τις σχέσεις με το Κοινοβούλιο

και των πράξεων οι οποίες συνιστούν στρατιωτικές εντολές. Τα διοικητικά δικαστήρια είναι αρμόδια να επιλαμβάνονται προσφυγών που ασκούνται από πρόσωπα τα οποία ζημιώθηκαν, κατά περίπτωση, από κανονιστικές πράξεις ή διατάξεις κανονιστικών πράξεων, οι οποίες έχουν κριθεί αντισυνταγματικές.»

- 14 Ο τίτλος V του ρουμανικού Συντάγματος, ο οποίος αφορά το Curtea Constituțională (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ρουμανία) (στο εξής: Συνταγματικό Δικαστήριο), περιλαμβάνει τα άρθρα 142 έως 147. Το άρθρο 146 του Συντάγματος ορίζει τα εξής:

«Το Συνταγματικό Δικαστήριο έχει τα ακόλουθα καθήκοντα:

[...]

d) αποφαινεται επί ενστάσεων αντισυνταγματικότητας νόμων και κανονιστικών πράξεων, οι οποίες εγείρονται ενώπιον των τακτικών δικαστηρίων ή των εμπορικών διαιτητικών δικαστηρίων· η ένσταση αντισυνταγματικότητας μπορεί να προβληθεί απευθείας από τον Συνήγορο του Πολίτη·

e) επιλύει νομικές συγκρούσεις συνταγματικής φύσεως μεταξύ δημοσίων αρχών, κατόπιν αιτήματος του Προέδρου της Ρουμανίας, του προέδρου ενός εκ των δύο σωμάτων του Κοινοβουλίου, του primului-ministru [(Πρωθυπουργού)] ή του προέδρου του [Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου]·

[...]».

Ο ποινικός κώδικας

- 15 Το άρθρο 154, παράγραφος 1, του Codul penal (ποινικού κώδικα) προβλέπει τα εξής:

«Οι προθεσμίες παραγραφής της ποινικής ευθύνης είναι οι ακόλουθες:

a) 15 έτη, όταν η τελεσθείσα αξιόποινη πράξη τιμωρείται με ισόβια κάθειρξη ή ποινή καθειρξεως άνω των 20 ετών·

b) 10 έτη, όταν η τελεσθείσα αξιόποινη πράξη τιμωρείται με κάθειρξη άνω των 10 ετών, η οποία όμως δεν υπερβαίνει τα 20 έτη·

c) 8 έτη, όταν η τελεσθείσα αξιόποινη πράξη τιμωρείται με κάθειρξη άνω των 5 ετών, η οποία όμως δεν υπερβαίνει τα 10 έτη·

d) 5 έτη, όταν η τελεσθείσα αξιόποινη πράξη τιμωρείται με ποινή φυλάκισης άνω του ενός έτους, η οποία όμως δεν υπερβαίνει τα 5 έτη·

e) 3 έτη, όταν η τελεσθείσα αξιόποινη πράξη τιμωρείται με ποινή φυλάκισης η οποία δεν υπερβαίνει το ένα έτος ή με πρόστιμο.»

16 Το άρθρο 155, παράγραφος 4, του ποινικού κώδικα ορίζει τα εξής:

«Οι προθεσμίες παραγραφής του άρθρου 154, εφόσον έχει παρέλθει χρονικό διάστημα διπλάσιο του προβλεπόμενου, θεωρούνται ότι έχουν συμπληρωθεί ανεξαρτήτως του πόσες φορές διακόπηκαν.»

Ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας

17 Το άρθρο 40, παράγραφος 1, του Codul de procedură penală (κώδικα ποινικής δικονομίας) προβλέπει τα εξής:

«Το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο δικάζει, σε πρώτο βαθμό, εγκλήματα εσχάτης προδοσίας και εγκλήματα διαπραχθέντα από τους γερουσιαστές, τους βουλευτές και τους Ρουμάνους Ευρωβουλευτές, τα μέλη της Κυβέρνησης, τους δικαστές του Συνταγματικού Δικαστηρίου, τα μέλη του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, τους δικαστές του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου και τους εισαγγελείς της Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție [(εισαγγελίας του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ρουμανία)].»

18 Το άρθρο 281, παράγραφος 1, του κώδικα ποινικής δικονομίας έχει ως εξής:

«Επιφέρει πάντοτε ακυρότητα η παράβαση των διατάξεων που αφορούν:

[...]

β) την καθ' ύλην αρμοδιότητα και την ratione personae αρμοδιότητα των δικαστηρίων, όταν η απόφαση έχει εκδοθεί από κατώτερο δικαστήριο από εκείνο που είναι αρμόδιο κατά νόμο·

[...].»

19 Το άρθρο 426, παράγραφος 1, του εν λόγω κώδικα ορίζει τα ακόλουθα:

«[Σ]το πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, μπορεί να ασκηθεί έκτακτο ένδικο μέσο με αίτημα την εξαφάνιση τελεσίδικων ποινικών αποφάσεων στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

d) όταν η σύνθεση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου δεν είναι σύμφωνη με τον νόμο ή όταν συνέτρεχε περίπτωση ασυμβιβάστου·

[...].»

20 Το άρθρο 428, παράγραφος 1, του ίδιου κώδικα προβλέπει τα εξής:

«Το ένδικο μέσο με αίτημα την εξαφάνιση αποφάσεως για τους λόγους που προβλέπονται στο άρθρο 426, στοιχεία α και c έως h μπορεί να ασκηθεί εντός 30 ημερών από την κοινοποίηση της αποφάσεως του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου.»

Ο νόμος 78/2000

- 21 Το άρθρο 5 του Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție (νόμου 78/2000 για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την καταστολή πράξεων διαφθοράς), της 18ης Μαΐου 2000 (*Monitorul Oficial al României*, μέρος I, αριθ. 219, της 18ης Μαΐου 2000), ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου, τα αδικήματα στα οποία αναφέρονται τα άρθρα 289 έως 292 του Ποινικού Κώδικα αποτελούν αδικήματα διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων στις οποίες αυτά διαπράττονται από τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 308 του Ποινικού Κώδικα.»

- 22 Τα άρθρα του ποινικού κώδικα που αναφέρονται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, του νόμου 78/2000 αφορούν, αντιστοίχως, τα εγκλήματα της παθητικής δωροδοκίας (άρθρο 289), της ενεργητικής δωροδοκίας (άρθρο 290), της αθέμιτης άσκησης επιρροής (άρθρο 291) και της ενεργητικής αθέμιτης άσκησης επιρροής (άρθρο 292).

- 23 Το άρθρο 29, παράγραφος 1, του εν λόγω νόμου προβλέπει τα εξής:

«Συγκροτούνται ειδικευμένοι δικαστικοί σχηματισμοί για την εκδίκαση σε πρώτο βαθμό των αδικημάτων που προβλέπει ο παρών νόμος.»

Ο νόμος 303/2004

- 24 Το άρθρο 99 του Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (νόμου 303/2004 περί του καθεστώτος των δικαστών και των εισαγγελέων), της 28ης Ιουνίου 2004 (αναδημοσιευθέντος στη *Monitorul Oficial al României*, μέρος I, αριθ. 826 της 13ης Σεπτεμβρίου 2005), όπως τροποποιήθηκε με τον Legea nr. 24/2012 (νόμο 24/2012), της 17ης Ιανουαρίου 2012 (*Monitorul Oficial al României*, μέρος I, αριθ. 51 της 23ης Ιανουαρίου 2012) (στο εξής: νόμος 303/2004), προβλέπει τα εξής:

«Συνιστούν πειθαρχικά παραπτώματα:

[...]

ο) η μη τήρηση των διατάξεων που αφορούν την τυχαία κατανομή των υποθέσεων·

[...]

ς) η μη συμμόρφωση προς τις αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου [...].

[...].»

- 25 Το άρθρο 100 του νόμου αυτού προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Οι πειθαρχικές κυρώσεις οι οποίες μπορούν να επιβληθούν στους δικαστές και στους εισαγγελείς, αναλόγως της βαρύτητας των παραπτωμάτων, είναι οι εξής:

[...]

ε) ο αποκλεισμός από το δικαστικό σώμα.»

26 Το άρθρο 101 του ως άνω νόμου ορίζει ότι:

«Οι προβλεπόμενες στο άρθρο 100 πειθαρχικές κυρώσεις επιβάλλονται από τα τμήματα του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, υπό τους όρους που προβλέπει ο οργανικός του νόμος.»

Ο νόμος 304/2004

27 Ο Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (νόμος 304/2004 περί της οργανώσεως του συστήματος απονομής δικαιοσύνης), της 28ης Ιουνίου 2004 (αναδημοσιευθείς στη *Monitorul Oficial al României*, μέρος I, αριθ. 827 της 13ης Σεπτεμβρίου 2005), τροποποιήθηκε, μεταξύ άλλων, από:

– τον Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor (νόμο 202/2010 περί μέτρων επιταχύνσεως της δίκης), της 25ης Οκτωβρίου 2010 (*Monitorul Oficial al României*, μέρος I, αριθ. 714 της 26ης Οκτωβρίου 2010)·

– τον Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale (νόμο 255/2013 για την εφαρμογή του νόμου 135/2010 περί του κώδικα ποινικής δικονομίας και για την τροποποίηση και συμπλήρωση ορισμένων κανονιστικών πράξεων που θεσπίζουν διατάξεις σχετικές με την ποινική δικονομία), της 19ης Ιουλίου 2013 (*Monitorul Oficial al României*, μέρος I, αριθ. 515 της 14ης Αυγούστου 2013)·

– τον Legea nr. 207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (νόμο 207/2018 για την τροποποίηση και τη συμπλήρωση του νόμου 304/2004 περί της οργανώσεως του συστήματος απονομής δικαιοσύνης), της 20ής Ιουλίου 2018 (*Monitorul Oficial al României*, μέρος I, αριθ. 636 της 20ής Ιουλίου 2018).

28 Το άρθρο 19, παράγραφος 3, του νόμου 304/2004, όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον νόμο 207/2018 (στο εξής: τροποποιημένος νόμος 304/2004), ορίζει τα εξής:

«Στην αρχή κάθε έτους, το Συμβούλιο Διοικήσεως του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, κατόπιν προτάσεως του προέδρου ή του αντιπροέδρου του, μπορεί να εγκρίνει τη συγκρότηση ειδικευμένων δικαστικών σχηματισμών στο πλαίσιο των τμημάτων του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, αναλόγως του αριθμού και της φύσεως των υποθέσεων, του όγκου της δραστηριότητας κάθε τμήματος, καθώς και της ειδίκευσης των δικαστών και της ανάγκης να αξιοποιηθεί η επαγγελματική εμπειρία τους.»

29 Το άρθρο 24, παράγραφος 1, του εν λόγω νόμου προβλέπει τα εξής:

«Οι πενταμελείς δικαστικοί σχηματισμοί δικάζουν εφέσεις κατά των αποφάσεων τις οποίες εκδίδει σε πρώτο βαθμό το ποινικό τμήμα του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, αποφαινόμενοι επί αιτήσεων αναιρέσεως κατά των αποφάσεων που εκδίδουν κατ' έφεση οι πενταμελείς δικαστικοί σχηματισμοί, αφού προηγουμένως έχει εγκριθεί η εξέτασή τους, επιλαμβάνονται των προσφυγών κατά των διατάξεων που εκδίδονται κατά τη διάρκεια της δίκης σε πρώτο βαθμό από το ποινικό τμήμα του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, αποφαινόμενοι επί πειθαρχικών υποθέσεων

σύμφωνα με τον νόμο και επί άλλων υποθέσεων στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που τους έχουν απονεμηθεί κατά νόμον.»

30 Το άρθρο 29, παράγραφος 1, του ως άνω νόμου έχει ως εξής:

«Το Συμβούλιο Διοικήσεως του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) εγκρίνει τον κανονισμό οργάνωσης και διοικητικής λειτουργίας, καθώς και τους πίνακες που περιλαμβάνουν το δυναμικό και τα μέλη του προσωπικού του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου·

[...]

β) ασκεί τις λοιπές αρμοδιότητες που προβλέπονται στον κανονισμό οργάνωσης και διοικητικής λειτουργίας του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου.»

31 Το άρθρο 31, παράγραφος 1, του ίδιου νόμου ορίζει τα εξής:

«Όσον αφορά τις ποινικές υποθέσεις, οι δικαστικοί σχηματισμοί συγκροτούνται ως εξής:

α) στις υποθέσεις για τις οποίες, κατά νόμον, αρμόδιο σε πρώτο βαθμό είναι το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, ο δικαστικός σχηματισμός συγκροτείται από τρεις δικαστές·

[...].»

32 Το άρθρο 32 του τροποποιημένου νόμου 304/2004 προβλέπει τα εξής:

«(1) Στην αρχή κάθε έτους, κατόπιν προτάσεως του προέδρου ή των αντιπροέδρων του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, το Συμβούλιο Διοικήσεως εγκρίνει τον αριθμό και τη σύνθεση των πενταμελών δικαστικών σχηματισμών.

[...]

(4) Οι δικαστές των ως άνω δικαστικών σχηματισμών διορίζονται, κατόπιν κλήρωσης η οποία λαμβάνει χώρα σε δημόσια συνεδρίαση, από τον πρόεδρο ή, σε περίπτωση απουσίας του, από έναν εκ των δύο αντιπροέδρων του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου. Η σύνθεση των μελών των δικαστικών σχηματισμών μπορεί να μεταβληθεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, βάσει των αντικειμενικών κριτηρίων τα οποία καθορίζονται στον κανονισμό οργάνωσης και διοικητικής λειτουργίας του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου.

(5) Στους πενταμελείς δικαστικούς σχηματισμούς προεδρεύει ο πρόεδρος του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, ένας εκ των αντιπροέδρων ή οι πρόεδροι τμήματος, εφόσον έχουν διοριστεί ως μέλη του δικαστικού σχηματισμού σύμφωνα με την παράγραφο 4.

(6) Εφόσον κανείς εκ των ανωτέρω δεν έχει διοριστεί ως μέλος των πενταμελών δικαστικών σχηματισμών, κάθε δικαστής προεδρεύει του σχηματισμού εκ περιτροπής, κατά σειρά αρχαιότητας στο δικαστικό σώμα.

(7) Οι υποθέσεις αρμοδιότητας των πενταμελών δικαστικών σχηματισμών κατανέμονται τυχαία μέσω ηλεκτρονικού συστήματος.»

33 Μετά την τροποποίησή του από τον νόμο 202/2010, το άρθρο 32 του νόμου 304/2004 όριζε τα εξής:

«(1) Όσον αφορά τις ποινικές υποθέσεις, στην αρχή κάθε έτους συγκροτούνται δύο πενταμελείς δικαστικοί σχηματισμοί, η σύνθεση των οποίων περιλαμβάνει αποκλειστικά μέλη του ποινικού τμήματος του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου.

[...]

(4) Το Συμβούλιο Διοικήσεως του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου εγκρίνει τη σύνθεση των πενταμελών δικαστικών σχηματισμών. Οι δικαστές των ως άνω δικαστικών σχηματισμών διορίζονται από τον πρόεδρο ή, σε περίπτωση απουσίας του, από τον αντιπρόεδρο του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου. Η σύνθεση των μελών των δικαστικών σχηματισμών μπορεί να μεταβληθεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, βάσει των αντικειμενικών κριτηρίων τα οποία καθορίζονται στον κανονισμό οργάνωσης και διοικητικής λειτουργίας του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου.

(5) Στους πενταμελείς δικαστικούς σχηματισμούς προεδρεύει ο πρόεδρος ή ο αντιπρόεδρος του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου. Σε περίπτωση απουσίας τους, καθήκοντα προέδρου του δικαστικού σχηματισμού μπορεί να εκτελεί πρόεδρος τμήματος ο οποίος ορίστηκε προς τον σκοπό αυτό από τον πρόεδρο ή, σε περίπτωση απουσίας του, από τον αντιπρόεδρο του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου.

(6) Οι υποθέσεις αρμοδιότητας των δικαστικών σχηματισμών των παραγράφων 1 και 2 κατανέμονται τυχαία μέσω ηλεκτρονικού συστήματος.»

34 Μετά την τροποποίησή τους από τον νόμο 255/2013, η διατύπωση των παραγράφων 1 και 6 του άρθρου 32 του νόμου 304/2004 ήταν σχεδόν όμοια με τη διαλαμβανόμενη στην προηγούμενη σκέψη, ενώ οι παράγραφοι 4 και 5 του ίδιου άρθρου προέβλεπαν τα εξής:

«(4) Το Συμβούλιο Διοικήσεως του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου εγκρίνει τον αριθμό και τη σύνθεση των πενταμελών δικαστικών σχηματισμών, κατόπιν προτάσεως του προέδρου του ποινικού τμήματος. Οι δικαστές των ως άνω δικαστικών σχηματισμών διορίζονται, κατόπιν κλήρωσης η οποία λαμβάνει χώρα σε δημόσια συνεδρίαση, από τον πρόεδρο ή, σε περίπτωση απουσίας του, από τον αντιπρόεδρο του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου. Η σύνθεση των μελών των δικαστικών σχηματισμών μπορεί να μεταβληθεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, βάσει των αντικειμενικών κριτηρίων τα οποία καθορίζονται στον κανονισμό οργάνωσης και διοικητικής λειτουργίας του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου.

(5) Στους πενταμελείς δικαστικούς σχηματισμούς προεδρεύει ο πρόεδρος ή ο αντιπρόεδρος του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, εφόσον μετέχει στον δικαστικό σχηματισμό, σύμφωνα με την παράγραφο 4, ο πρόεδρος του ποινικού τμήματος ή το αρχαιότερο μέλος της συνθέσεως, κατά περίπτωση.»

35 Το άρθρο 33 του τροποποιημένου νόμου 304/2004 ορίζει τα εξής:

«(1) Ο πρόεδρος ή, σε περίπτωση απουσίας του, ένας εκ των αντιπροέδρων του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου ασκεί καθήκοντα προέδρου της ολομέλειας, του δικαστικού σχηματισμού που είναι αρμόδιος για την εκδίκαση των υπέρ του νόμου ασκούμενων ενδίκων μέσων καθώς και του αρμόδιου για νομικά ζητήματα δικαστικού σχηματισμού, των πενταμελών δικαστικών σχηματισμών και οποιουδήποτε δικαστικού σχηματισμού των τμημάτων, εφόσον μετέχει στη σύνθεση.

[...]

(3) Οι πρόεδροι τμημάτων μπορούν να ασκούν καθήκοντα προέδρου οποιουδήποτε δικαστικού σχηματισμού του τμήματος, ενώ οι υπόλοιποι δικαστές ασκούν καθήκοντα προέδρου εκ περιτροπής.»

36 Το άρθρο 33, παράγραφος 1, του νόμου 304/2004, μετά την τροποποίησή του από τον νόμο 202/2010, προέβλεπε τα εξής:

«Ο πρόεδρος ή, σε περίπτωση απουσίας του, ο αντιπρόεδρος του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου ασκεί καθήκοντα προέδρου της ολομέλειας, των πενταμελών δικαστικών σχηματισμών καθώς και οποιουδήποτε δικαστικού σχηματισμού των τμημάτων, εφόσον μετέχει στη σύνθεση.»

37 Το ως άνω άρθρο 33, παράγραφος 1, του νόμου 304/2004, μετά την τροποποίησή του από τον νόμο 255/2013, όριζε τα εξής:

«Ο πρόεδρος ή, σε περίπτωση απουσίας του, ένας εκ των αντιπροέδρων του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου ασκεί καθήκοντα προέδρου της ολομέλειας, του δικαστικού σχηματισμού που είναι αρμόδιος για την εκδίκαση των υπέρ του νόμου ασκούμενων ενδίκων μέσων καθώς και του αρμόδιου για νομικά ζητήματα δικαστικού σχηματισμού, των πενταμελών δικαστικών σχηματισμών και οποιουδήποτε δικαστικού σχηματισμού των τμημάτων, εφόσον μετέχει στη σύνθεση.»

Ο κανονισμός οργάνωσης και διοικητικής λειτουργίας του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου

38 Το άρθρο 28 του Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție (κανονισμού οργάνωσης και διοικητικής λειτουργίας του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), της 21ης Σεπτεμβρίου 2004, όπως τροποποιήθηκε με την Hotărârea nr. 3/2014 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție (απόφαση 3/2014 για την τροποποίηση και συμπλήρωση του κανονισμού οργάνωσης και διοικητικής λειτουργίας), της 28ης Ιανουαρίου 2014 (*Monitorul Oficial al României*, μέρος I, αριθ. 75 της 30ής Ιανουαρίου 2014), όριζε τα εξής:

«1. Το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο περιλαμβάνει πενταμελείς δικαστικούς σχηματισμούς η αρμοδιότητα των οποίων ορίζεται από τον νόμο.

[...]

4. Στους πενταμελείς δικαστικούς σχηματισμούς καθήκοντα προέδρου ασκούν, κατά περίπτωση, ο πρόεδρος, οι αντιπρόεδροι, ο πρόεδρος του ποινικού τμήματος ή το αρχαιότερο μέλος της συνθέσεως.»

39 Το άρθρο 29, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού όριζε τα εξής:

«Για τη συγκρότηση των πενταμελών δικαστικών σχηματισμών για την εκδίκαση ποινικών υποθέσεων, ο πρόεδρος ή, σε περίπτωση απουσίας του, ο ένας εκ των αντιπροέδρων του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου διορίζει κάθε έτος, κατόπιν κλήρωσης η οποία λαμβάνει χώρα σε δημόσια συνεδρίαση, τέσσερις ή, κατά περίπτωση, πέντε δικαστές του ποινικού τμήματος του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου για κάθε δικαστικό σχηματισμό.»

Οι διαδικασίες των κυρίων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

Υπόθεση C-859/19

- 40 Με απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2017, η οποία εκδόθηκε πρωτοδίκως από τριμελή δικαστικό σχηματισμό, το ποινικό τμήμα του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου καταδίκασε τον FX, εισαγγελέα στην Parchetul de pe lângă Tribunalul Iași (εισαγγελία του πλημμελειοδικείου Iași, Ρουμανία), σε συνολική ποινή φυλακίσεως δύο ετών και έντεκα μηνών και σε χρηματική ποινή για διαπραχθέντα κατά τα έτη 2014 και 2015 αδικήματα παθητικής δωροδοκίας, διενέργειας χρηματοπιστωτικών πράξεων, οι οποίες, ως πράξεις εμπορίας, δεν είναι συμβατές με το λειτούργημά του, προς τον προσπορισμό χρημάτων, αγαθών ή άλλων αθέμιτων πλεονεκτημάτων προς ίδιο όφελος, καθώς και ψευδών δηλώσεων, ενώ τον αθώωσε για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Με την ίδια ποινική απόφαση, οι CS και ND αθώωθηκαν για το αδίκημα της ψευδορκίας.
- 41 Ο FX και η Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție (Εισαγγελία του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου – Εθνική υπηρεσία κατά της διαφθοράς, Ρουμανία) (στο εξής: DNA) άσκησαν έφεση κατά της ως άνω απόφασης. Η υπόθεση της κύριας δίκης ενεγράφη στο πινάκιο του πενταμελούς δικαστικού σχηματισμού του Ανώτατου Ακυρωτικού και Δικαστηρίου, ως δευτεροβάθμιου δικαστηρίου.
- 42 Εκκρεμούσης της κατ' έφεση δίκης, το Συνταγματικό Δικαστήριο εξέδωσε, στις 7 Νοεμβρίου 2018, την απόφαση 685/2018. Με την εν λόγω απόφαση, το Συνταγματικό Δικαστήριο, στο οποίο προσέφυγε ο Πρωθυπουργός κατ' εφαρμογήν του άρθρου 146, στοιχείο e, του ρουμανικού Συντάγματος, διαπίστωσε, κατ' αρχάς, νομική σύγκρουση συνταγματικής φύσεως μεταξύ του Κοινοβουλίου και του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, η οποία προκλήθηκε από τις αποφάσεις του Συμβουλίου Διοικήσεως του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου οι οποίες συνίσταντο στον ορισμό με κλήρωση, σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη κατά τη διάρκεια της επίμαχης περιόδου πρακτική, μόνον τεσσάρων εκ των πέντε συνολικά μελών των πενταμελών δικαστικών σχηματισμών που δικάζουν κατ' έφεση, και όχι του συνόλου των μελών τους, κατά παράβαση του άρθρου 32 του τροποποιημένου νόμου 304/2004, εν συνεχεία δε έκρινε ότι η εκδίκαση υποθέσεως κατ' έφεση από δικαστικό σχηματισμό, ο οποίος συγκροτήθηκε με τον τρόπο αυτό παρανόμως, συνεπαγόταν την απόλυτη ακυρότητα της εκδοθείσας απόφασης και, τέλος, επισήμανε ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 147, παράγραφος 4, του ρουμανικού Συντάγματος, από την ημερομηνία δημοσίευσής της η εν λόγω απόφαση είχε εφαρμογή σε εκκρεμείς υποθέσεις, σε υποθέσεις επί των οποίων είχε εκδοθεί απόφαση, εφόσον υπήρχε ακόμη η δυνατότητα εμπρόθεσμης άσκησης των κατάλληλων εκτάκτων ενδίκων μέσων, καθώς και σε

μελλοντικές υποθέσεις. Μετά την έκδοση της εν λόγω αποφάσεως, η υπόθεση της κύριας δίκης διεγράφη από το πινάκιο και ανατέθηκε, κατόπιν τυχαίας κατανομής, σε έναν από τους νεοσυσταθέντες πενταμελείς δικαστικούς σχηματισμούς.

- 43 Στις 3 Ιουλίου 2019, το Συνταγματικό Δικαστήριο εξέδωσε την απόφαση 417/2019, επιληφθέν της σχετικής υποθέσεως κατόπιν αιτήματος του προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων, κατά του οποίου, τη χρονική εκείνη στιγμή, εκκρεμούσε ενώπιον πενταμελούς δικαστικού σχηματισμού του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, δικάζοντας κατ' έφεση, ποινική διαδικασία για πράξεις οι οποίες ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου 78/2000. Με την απόφαση 417/2019, το Συνταγματικό Δικαστήριο διαπίστωσε, κατ' αρχάς, την ύπαρξη νομικής σύγκρουσης συνταγματικής φύσεως μεταξύ του Κοινοβουλίου και του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, η οποία προκλήθηκε από το γεγονός ότι το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο δεν είχε συγκροτήσει τους ειδικευμένους δικαστικούς σχηματισμούς για την εκδίκαση σε πρώτο βαθμό των προβλεπόμενων στο άρθρο 29, παράγραφος 1, του νόμου 78/2000 αδικημάτων, εν συνεχεία, έκρινε ότι η εκδίκαση υπόθεσης από μη ειδικευμένο δικαστικό σχηματισμό επέφερε την απόλυτη ακυρότητα της εκδοθείσας απόφασης και, τέλος, διέταξε την επανεξέταση από συγκροτηθέντες συμφώνως προς την ως άνω διάταξη ειδικευμένους δικαστικούς σχηματισμούς όλων των υποθέσεων επί των οποίων το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο είχε αποφανθεί πρωτοδίκως πριν από τις 23 Ιανουαρίου 2019 και οι οποίες δεν είχαν καταστεί τελεσίδικες. Συγκεκριμένα, με την εν λόγω απόφαση, το Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε ότι, καίτοι κατά την ημερομηνία αυτή, ήτοι στις 23 Ιανουαρίου 2019, το Συμβούλιο Διοικήσεως του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου είχε εκδώσει απόφαση κατά την οποία όλοι οι τριμελείς δικαστικοί σχηματισμοί του έπρεπε να θεωρηθούν ειδικευμένοι για την εκδίκαση υποθέσεων διαφθοράς, η συγκεκριμένη απόφαση μπορούσε να αποτρέψει την αντισυνταγματικότητα μόνον από την ημερομηνία έκδοσής της και εφεξής και όχι αναδρομικά.
- 44 Προς στήριξη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε, το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, αιτούν δικαστήριο εν προκειμένω, επισημαίνει ότι τα επίμαχα στην κύρια δίκη αδικήματα, όπως τα αδικήματα διαφθοράς που διαπράχθηκαν σε σχέση με διαδικασίες ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων χρηματοδοτούμενων κατά το μεγαλύτερο μέρος τους από πόρους της Ένωσης καθώς και τα αδικήματα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, επιφέρουν ή δύνανται να επιφέρουν προσβολή των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.
- 45 Κατά το αιτούν δικαστήριο, πρώτον, τίθεται το ζήτημα κατά πόσον το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, το άρθρο 4 της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (ΕΕ 2017, L 198, σ. 29), καθώς και το άρθρο 58 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ 2015, L 141, σ. 73), έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται στην εκ μέρους εθνικού δικαστηρίου εφαρμογή απόφασης εκδοθείσας από αρχή μη αποτελούσα μέρος του δικαστικού συστήματος, όπως είναι η απόφαση 417/2019 του Συνταγματικού Δικαστηρίου, η οποία έκρινε ως προς το βάσιμο τακτικού μέσου ένδικης προστασίας διατάσσοντας την αναπομπή των υποθέσεων, με συνέπεια την αμφισβήτηση ποινικών διώξεων

διά της κίνησης νέας πρωτόδικης διαδικασίας. Συγκεκριμένα, κατά το αιτούν δικαστήριο, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν αποτελεσματικά και αποτρεπτικά μέτρα για την καταπολέμηση παράνομων δραστηριοτήτων κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

- 46 Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει επίσης να καθοριστεί αν η φράση «ή οιαδήποτε άλλη παράνομη δραστηριότητα κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης» του άρθρου 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ καλύπτει αυτά καθεαυτά τα αδικήματα διαφθοράς, ιδίως καθόσον στο άρθρο 4 της οδηγίας 2017/1371 υπάρχει ορισμός της «παθητικής δωροδοκίας» και της «ενεργητικής δωροδοκίας».
- 47 Κατά το αιτούν δικαστήριο, όπως και στην υπόθεση C-357/19, Euro box Promotion κ.λπ., τίθεται επίσης το ζήτημα εάν η αρχή του κράτους δικαίου, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη, αντιτίθεται στον επηρεασμό του έργου της δικαιοσύνης από παρεμβάσεις όπως αυτή η οποία απέρρευε από την απόφαση 417/2019. Κατά το αιτούν δικαστήριο, με την απόφαση αυτή, το Συνταγματικό Δικαστήριο, χωρίς να διαθέτει δικαιοδοτικές αρμοδιότητες, έθεσε σε εφαρμογή μέτρα δεσμευτικού χαρακτήρα τα οποία συνεπάγονται την κίνηση νέων δικαστικών διαδικασιών λόγω της προβαλλόμενης έλλειψης ειδίκευσης των δικαστικών σχηματισμών του ποινικού τμήματος του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου για υποθέσεις αδικημάτων διαφθοράς, ενώ όλοι οι δικαστές του ποινικού τμήματος πληρούσαν, λόγω της ίδιας της ιδιότητάς τους ως δικαστών του συγκεκριμένου δικαστηρίου, την εν λόγω προϋπόθεση της ειδίκευσης.
- 48 Δεύτερον, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου και της σημασίας της αρχής της νομιμότητας, πρέπει να διευκρινιστεί η έννοια του όρου «δικαστήριο που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως», που διαλαμβάνεται στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη, προκειμένου να καθοριστεί αν η συγκεκριμένη διάταξη αντιτίθεται στην ερμηνεία στην οποία προέβη το Συνταγματικό Δικαστήριο όσον αφορά τον παράνομο χαρακτήρα της σύνθεσης του δικαστηρίου.
- 49 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν ο εθνικός δικαστής υποχρεούται να αφήσει ανεφάρμοστη την απόφαση 417/2019 προκειμένου να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα των κανόνων της Ένωσης. Γενικότερα, θα πρέπει επίσης να εξεταστεί αν θα πρέπει να μην εφαρμόζονται οι αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου που παραβιάζουν την αρχή της ανεξαρτησίας των δικαστών σε υποθέσεις οι οποίες διέπονται αποκλειστικά από το εθνικό δίκαιο. Τα ζητήματα αυτά τίθενται, ιδίως, λόγω του γεγονότος ότι το ρουμανικό πειθαρχικό καθεστώς προβλέπει την επιβολή πειθαρχικής κύρωσης σε δικαστή ο οποίος δεν εφαρμόζει τις αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου.
- 50 Το αιτούν δικαστήριο είναι της άποψης ότι η απόφαση 417/2019, η οποία καθιστά άκυρες τις πρωτόδικες αποφάσεις που εκδόθηκαν πριν από τις 23 Ιανουαρίου 2019 από τριμελείς δικαστικούς σχηματισμούς του ποινικού τμήματος του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, παραβιάζει την αρχή της αποτελεσματικότητας των ποινικών κυρώσεων σε σοβαρές περιπτώσεις παράνομων δραστηριοτήτων κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Συγκεκριμένα, η εν λόγω απόφαση δημιουργεί, αφενός, εντύπωση ατιμωρησίας και ενέχει, αφετέρου, συστημικό κίνδυνο ατιμωρησίας σε υποθέσεις σοβαρών αδικημάτων, λόγω των εθνικών κανόνων περί παραγραφής των διώξεων, δεδομένης της πολυπλοκότητας και της διάρκειας των διαδικασιών που προηγούνται της έκδοσης τελεσίδικης απόφασης μετά την επανεξέταση των οικείων υποθέσεων. Στην υπόθεση της κύριας δίκης, η δικαστική διαδικασία σε πρώτο βαθμό είχε ήδη διαρκέσει, λόγω της περιπλοκότητάς της, τέσσερα περίπου έτη.

- 51 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Έχουν το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, το άρθρο 58 της οδηγίας [2015/849], το άρθρο 4 της οδηγίας [2017/1371] την έννοια ότι αντιτίθενται στην έκδοση απόφασεως εκ μέρους οργάνου ξένου προς τη δικαστική εξουσία, ήτοι του [Συνταγματικού Δικαστηρίου], με την οποία επιβάλλεται η επανεξέταση των υποθέσεων διαφθοράς οι οποίες κρίθηκαν σε συγκεκριμένη περίοδο και οι οποίες βρίσκονται στο στάδιο της εφέσεως, λόγω του ότι δεν είχαν συσταθεί, στο πλαίσιο του ανωτάτου δικαιοδοτικού οργάνου, δικαστικοί σχηματισμοί ειδικευμένοι σε τέτοιες υποθέσεις, μολονότι αναγνωρίζεται [από την εν λόγω απόφαση] η ειδίκευση των δικαστών που μετείχαν [στους δικαστικούς σχηματισμούς];
 - 2) Έχουν το άρθρο 2 ΣΕΕ και το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του [Χάρτη], την έννοια ότι δεν επιτρέπουν σε όργανο ξένο προς τη δικαστική εξουσία να κρίνει παράνομη τη σύνθεση του δικαστικού σχηματισμού τμήματος του ανωτάτου δικαιοδοτικού οργάνου (σχηματισμού απαρτιζόμενου από εν ενεργεία δικαστές, οι οποίοι, κατά τον χρόνο της προαγωγής τους, πληρούσαν, μεταξύ άλλων, το κριτήριο της ειδίκευσης, το οποίο απαιτείτο για την προαγωγή τους στο ποινικό τμήμα του ανωτάτου δικαιοδοτικού οργάνου);
 - 3) Έχει η υπεροχή του δικαίου της Ένωσης την έννοια ότι επιτρέπει στο εθνικό δικαστήριο να αφήσει ανεφάρμοστη απόφαση του συνταγματικού δικαστηρίου, η οποία εκδόθηκε σε υπόθεση σχετική με διαφορά συνταγματικής φύσεως και η οποία είναι υποχρεωτική κατά το εθνικό δίκαιο;»

Υπόθεση C-926/19

- 52 Με απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, η οποία εκδόθηκε πρωτοδίκως από τριμελή δικαστικό σχηματισμό, το ποινικό τμήμα του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου καταδίκασε τον FV σε ποινή φυλακίσεως τριών ετών και έξι μηνών για παραβάσεις φοροδιαφυγής διαπραχθείσες κατά τα έτη 2010 έως 2013, ενώ τον αθώωσε για το αδίκημα της απάτης περί τον ΦΠΑ, για το αδίκημα της νομιμοποιήσεως εσόδων από παράνομες δραστηριότητες καθώς και για τα λοιπά προσαπτόμενα σε αυτόν αδικήματα. Με την ίδια απόφαση, οι CS και EU, εισαγγελείς, και ο DT, αξιωματικός της αστυνομίας, καταδικάστηκαν σε ποινές επτά, δύο και τεσσάρων ετών, αντιστοίχως, μεταξύ άλλων, για πράξεις δωροδοκίας, εξομοιούμενες προς ή συνδεόμενες με αυτήν, διαπραχθείσες από το 2010. Τέλος, με την ίδια πάντοτε απόφαση, οι BR, GW, HX και IY, καθώς και η SC Uranus junior 2003 SRL αθώωθηκαν για τα προσαπτόμενα σε αυτούς αδικήματα.
- 53 Οι BR, CS, DT, EU, FV και GW, καθώς και η DNA, η Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism – Structura Centrală (Εισαγγελία του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου – Υπηρεσία έρευνας για το οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία – Κεντρική δομή, Ρουμανία) και η Agenția Națională de Administrare Fiscală (εθνική φορολογική αρχή, Ρουμανία) άσκησαν έφεση κατά της εν λόγω απόφασεως.
- 54 Η υπόθεση της κύριας δίκης ενεγράφη στο πινάκιο του πενταμελούς δικαστικού σχηματισμού του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, ως δευτεροβάθμιου δικαστηρίου. Στις 7 Μαΐου 2018, ο σχηματισμός αυτός δέχθηκε τη διεξαγωγή μαρτυρικών καταθέσεων και την προσκόμιση εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων προς στήριξη των λόγων εφέσεως και κλήτευσε τους μάρτυρες προς εξέταση.

- 55 Κατόπιν της εκδόσεως, στις 7 Νοεμβρίου 2018, της μνημονευθείσας στη σκέψη 42 της παρούσας διατάξεως αποφάσεως 685/2018 του Συνταγματικού Δικαστηρίου, η υπόθεση ανατέθηκε σε άλλον πενταμελή δικαστικό σχηματισμό. Με διάταξη της 13ης Μαΐου 2019, ο νέος αυτός δικαστικός σχηματισμός δέχθηκε τη διεξαγωγή μαρτυρικών καταθέσεων και την προσκόμιση εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων προς στήριξη των λόγων εφέσεως και κλήτευσε τους μάρτυρες προς εξέταση.
- 56 Κατόπιν της εκδόσεως, στις 3 Ιουλίου 2019, της μνημονευθείσας στη σκέψη 43 της παρούσας διατάξεως αποφάσεως 417/2019 του Συνταγματικού Δικαστηρίου, ορισμένοι από τους εκκαλούντες ζήτησαν από το αιτούν δικαστήριο να διαπιστώσει την απόλυτη ακυρότητα της αποφάσεως της 30ής Ιουνίου 2016, καθόσον είχε εκδοθεί από μη ειδικευμένο σε θέματα διαφθοράς τριμελή δικαστικό σχηματισμό, και να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου προς επανεξέταση.
- 57 Το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, αιτούν δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση, διερωτάται ως προς το συμβατό της απόφασης 417/2019 με το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, με το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, με το άρθρο 47 του Χάρτη και με το άρθρο 4 της οδηγίας 2017/1371. Όσον αφορά, ειδικότερα, το άρθρο 325 ΣΛΕΕ, το αιτούν δικαστήριο προβάλλει, κατ' ουσίαν, τα ίδια επιχειρήματα με εκείνα που διατυπώνονται στην υπόθεση C-859/19. Προσθέτει ότι η ποινική διαδικασία στην υπόθεση της κύριας δίκης διήρκεσε περισσότερα από τέσσερα έτη.
- 58 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η απόφαση 417/2019 έθεσε σε εφαρμογή δεσμευτικούς δικονομικούς κανόνες, οι οποίοι επιβάλλουν την κίνηση νέων δικαστικών διαδικασιών, λόγω έλλειψης ειδίκευσης των πρωτοβάθμιων δικαστικών σχηματισμών σε υποθέσεις που αφορούν τα προβλεπόμενα στον νόμο 78/2000 αδικήματα. Εξαιτίας της ως άνω απόφασης υφίσταται, επομένως, κίνδυνος ατιμωρησίας σε έναν σημαντικό αριθμό υποθέσεων οι οποίες αφορούν σοβαρά αδικήματα. Υπό τις συνθήκες αυτές, υπήρξε παράβαση της διαλαμβανόμενης στο άρθρο 325 ΣΛΕΕ απαίτησης αποτελεσματικότητας και προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος του κατηγορουμένου να εκδικαστεί η υπόθεσή του εντός εύλογης προθεσμίας.
- 59 Ομοίως, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, όπως και στην υπόθεση C-859/19, πρέπει να υποβάλει ερώτημα στο Δικαστήριο σχετικά με το κατά πόσον η παρέμβαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου είναι συμβατή με την αρχή του κράτους δικαίου. Υπογραμμίζοντας τη σημασία της συμμόρφωσης με τις αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι το ερώτημά του δεν αφορά τη νομολογία του Συνταγματικού Δικαστηρίου εν γένει, αλλά αποκλειστικά την απόφαση 417/2019, με την οποία το τελευταίο αντέταξε τη δική του ερμηνεία έναντι εκείνης του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου όσον αφορά τις αποκλίνουσες αντίστοιχες διατάξεις του νόμου 78/2000 και του τροποποιημένου νόμου 304/2004, σχετικά με τη συγκρότηση ειδικευμένων δικαστικών σχηματισμών, και παρενέβη στις αρμοδιότητες του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου διατάσσοντας την επανεξέταση ορισμένων υποθέσεων.
- 60 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Έχουν το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, το άρθρο 58 της οδηγίας [2015/849], [καθώς και] το άρθρο 4 της οδηγίας [2017/1371], την έννοια ότι αντιτίθενται στην έκδοση αποφάσεως εκ μέρους οργάνου ξένου προς τη δικαστική εξουσία, ήτοι του [Συνταγματικού Δικαστηρίου], το οποίο αποφαινεται επί δικονομικής ένστασης

έλλειψης νομιμότητας της σύνθεσης του δικαστικού σχηματισμού, υπό το πρίσμα της αρχής της ειδίκευσης των δικαστών του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου (που δεν προβλέπεται στο ρουμανικό Σύνταγμα), και το οποίο επιβάλλει σε δικαιοδοτικό όργανο να αναπέμψει τις υποθέσεις που βρίσκονται στο στάδιο της έφεσης (ενδίκου μέσου με μεταβιβαστικό αποτέλεσμα), με σκοπό την επανεξέτασή τους στο πλαίσιο του αρχικού διαδικαστικού σταδίου ενώπιον του ίδιου δικαιοδοτικού οργάνου;

- 2) Έχουν το άρθρο 2 ΣΕΕ και το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του [Χάρτη], την έννοια ότι δεν επιτρέπουν σε όργανο ξένο προς τη δικαστική εξουσία να κρίνει παράνομη τη σύνθεση του δικαστικού σχηματισμού τμήματος του ανωτάτου δικαιοδοτικού οργάνου (σχηματισμού απαρτιζόμενου από εν ενεργεία δικαστές, οι οποίοι, κατά τον χρόνο της προαγωγής τους, πληρούσαν, μεταξύ άλλων, το κριτήριο της ειδίκευσης, το οποίο απαιτείται για την προαγωγή τους στο ποινικό τμήμα του ανωτάτου δικαιοδοτικού οργάνου);
- 3) Έχει η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης την έννοια ότι επιτρέπει σε εθνικό δικαστήριο να μην εφαρμόσει απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου, η οποία ερμηνεύει έναν ιεραρχικά κατώτερο του Συντάγματος κανόνα, σχετικό με την οργάνωση του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, ο οποίος περιλαμβάνεται στην εθνική νομοθεσία για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τον ποινικό κολασμό της δωροδοκίας, κανόνα ο οποίος ερμηνεύεται παγίως με τον ίδιο τρόπο, επί δεκαέξι έτη, από δικαιοδοτικό όργανο;
- 4) Περιλαμβάνει η αρχή της ελεύθερης πρόσβασης στη δικαιοσύνη, σύμφωνα με το άρθρο 47 του [Χάρτη], την ειδίκευση των δικαστών και τη συγκρότηση ειδικευμένων σχηματισμών σε ανώτατο δικαιοδοτικό όργανο;»

Υπόθεση C-929/19

- 61 Η DNA άσκησε, ενώπιον του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, ποινικές διώξεις κατά των CD, CLD, GLO, ŞDC καθώς και κατά του βουλευτή PVV.
- 62 Το κατηγορητήριο τους προσήπτε, κατ' ουσίαν, ότι, κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ των ετών 2007 και 2009, καταχράστηκαν σημαντικά ποσά από επενδυτικά κεφάλαια προοριζόμενα για την πραγματοποίηση τεχνολογικών βελτιώσεων σε σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με στόχο τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του θείου από τους εν λόγω σταθμούς, σύμφωνα με τις επιβαλλόμενες σε ενωσιακό επίπεδο απαιτήσεις στον τομέα του περιβάλλοντος. Για τον σκοπό αυτό και στο ίδιο πλαίσιο, οι κατηγορούμενοι είχαν διαπράξει, σύμφωνα με το κατηγορητήριο, αδικήματα διαφθοράς, φοροδιαφυγής ιδίως σε σχέση με τον ΦΠΑ, νομιμοποιήσεως εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και πλαστογραφίας.
- 63 Με απόφαση της 10ης Μαΐου 2018, η οποία εκδόθηκε σε πρώτο βαθμό από τριμελή δικαστικό σχηματισμό, το ποινικό τμήμα του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, καταδίκασε τον CD σε ποινή φυλακίσεως τεσσάρων ετών για παραβάσεις, μεταξύ άλλων, της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων και για κατάχρηση κεφαλαίων που διαπράχθηκαν στο διάστημα μεταξύ των ετών 2007 και 2009.
- 64 Οι CLD, GLO, PVV και ŞDC αθώωθηκαν για τα προσαπτόμενα σε αυτούς αδικήματα.
- 65 Η DNA, ο CD και η Agenția Națională de Administrare Fiscală (εθνική φορολογική αρχή, Ρουμανία) άσκησαν έφεση κατά της εν λόγω αποφάσεως.

- 66 Εκκρεμούσης της κατ' έφεση δίκης, το Συνταγματικό Δικαστήριο εξέδωσε την απόφαση 417/2019, της 3ης Ιουλίου 2019.
- 67 Το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, ως αιτούν δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση, διερωτάται ως προς το συμβατό της ως άνω απόφασης με το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, με το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, με το άρθρο 47 του Χάρτη και με το άρθρο 4 της οδηγίας 2017/1371. Όσον αφορά, ειδικότερα, το άρθρο 325 ΣΛΕΕ, το αιτούν δικαστήριο προβάλλει, κατ' ουσίαν, τους ίδιους λόγους με εκείνους που διατυπώνονται στις υποθέσεις C-859/19 και C-926/19.
- 68 Όσον αφορά το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, την αρχή του κράτους δικαίου που κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη, το αιτούν δικαστήριο προβάλλει, πρώτον, την πολιτική διάσταση του διορισμού των μελών του Συνταγματικού Δικαστηρίου καθώς και την ιδιαίτερη θέση την οποία καταλαμβάνει το Συνταγματικό Δικαστήριο στην οργανωτική δομή των κρατικών εξουσιών.
- 69 Δεύτερον, η διαδικασία διαπίστωσης νομικής σύγκρουσης συνταγματικής φύσεως μεταξύ των δημόσιων αρχών, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 146, στοιχείο e, του ρουμανικού Συντάγματος, είναι αυτή καθεαυτήν προβληματική, δεδομένου ότι, κατά την προαναφερθείσα διάταξη, η εν λόγω διαδικασία μπορεί να κινηθεί από πολιτικά όργανα. Εξάλλου, η διαχωριστική γραμμή μεταξύ του παράνομου χαρακτήρα μιας πράξης και της ύπαρξης νομικής σύγκρουσης συνταγματικής φύσεως είναι ιδιαίτερος λεπτή και επιτρέπει σε έναν περιορισμένο κύκλο υποκειμένων του δικαίου να ασκήσουν μέσα ένδικης προστασίας παραλλήλως με εκείνα που μπορούν να ασκηθούν ενώπιον των τακτικών δικαστηρίων.
- 70 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι η διαπίστωση του Συνταγματικού Δικαστηρίου στην απόφαση 685/2018 περί ύπαρξης νομικής σύγκρουσης συνταγματικής φύσεως μεταξύ της δικαστικής και της νομοθετικής εξουσίας είναι προβληματική. Στην απόφαση αυτή, το Συνταγματικό Δικαστήριο αντέταξε τη δική του ερμηνεία όσον αφορά ορισμένες νομοθετικές διατάξεις έναντι εκείνης στην οποία προέβη το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, και προσήψε στο τελευταίο αυτό δικαιοδοτικό όργανο συστηματική μη συμμόρφωση προς τη βούληση του νομοθέτη, με σκοπό να μπορέσει να διαπιστώσει την ύπαρξη μιας τέτοιας νομικής σύγκρουσης συνταγματικής φύσεως.
- 71 Κατά το αιτούν δικαστήριο, τίθεται συνακόλουθα το ζήτημα κατά πόσον τα άρθρα 2 και 19 ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη αντιτίθενται, σε μια περίπτωση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, στην ύπαρξη της δυνατότητας, με παρέμβαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου, επιβολής ελέγχου και κυρώσεων στη νομολογία του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου. Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι η παρέμβαση εκ μέρους του Συνταγματικού Δικαστηρίου, υπό τη μορφή ελέγχου της νομιμότητας της δραστηριότητας του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, καθ' υποκατάσταση των νομίμων δικαστικών διαδικασιών, μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και στα ίδια τα θεμέλια του κράτους δικαίου που κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, δεδομένου ότι το Συνταγματικό Δικαστήριο δεν αποτελεί μέρος του δικαστικού συστήματος και δεν έχει περιβληθεί δικαιοδοτικών αρμοδιοτήτων.

- 72 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Πρέπει το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, [καθώς και] τα άρθρα 2 και 4 της οδηγίας [2017/1371] να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αντιτίθενται στην έκδοση απόφασης εκ μέρους οργάνου που δεν εντάσσεται στη δικαστική εξουσία, ήτοι του [Συνταγματικού Δικαστηρίου], που διατάσσει την αυτοδίκαιη επανεξέταση όλων των υποθέσεων δωροδοκίας που έχουν εκδικαστεί από το ποινικό τμήμα του ανωτάτου δικαιοδοτικού οργάνου σε πρώτο βαθμό εντός συγκεκριμένης περιόδου (2003-Ιανουάριος 2019), οι οποίες βρίσκονται στο στάδιο της εφέσεως;
 - 2) Πρέπει τα άρθρα 2 και 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ και το άρθρο 47[, δεύτερο εδάφιο], του [Χάρτη], να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπουν σε όργανο που δεν εντάσσεται στη δικαστική εξουσία να κρίνει παράνομη τη σύνθεση δικαστικού σχηματισμού ενός τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, εν αντιθέσει προς την ερμηνεία που δίδεται από το Ανώτατο Δικαστήριο βάσει της πάγιας και अपαρέργκλιτης οργανωτικής και δικαιοδοτικής πρακτικής του;
 - 3) Πρέπει η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει σε εθνικό δικαστήριο να μην εφαρμόσει απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου, η οποία εκδόθηκε σε υπόθεση σχετική με διαφορά συνταγματικής φύσεως και η οποία είναι δεσμευτική κατά το εθνικό δίκαιο;
 - 4) Πρέπει η φράση «που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως», που περιέχεται στο άρθρο 47, [δεύτερο εδάφιο], του [Χάρτη] να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει την επίσημη συγκρότηση ειδικού δικαστικού σχηματισμού ανεξαρτήτως της ειδίκευσης των δικαστών που τον απαρτίζουν;»
- 73 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 19ης Μαΐου 2022, αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-859/19, C-926/19 και C-929/19 προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής απόφασης.

Επί του αιτήματος υπαγωγής στην ταχεία διαδικασία

- 74 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο την υπαγωγή των υπό κρίση υποθέσεων στην ταχεία διαδικασία του άρθρου 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.
- 75 Λαμβανομένης υπόψη της απόφασης του Δικαστηρίου να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη, σύμφωνα με το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας, παρέλκει η διατύπωση κρίσης επί του εν λόγω αιτήματος (πρβλ. διάταξη της 17 Μαΐου 2022, *Estaleiros Navais de Peniche*, C-787/21, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2022:414, σκέψη 17 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 76 Δυνάμει του άρθρου 99 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Δικαστήριο, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, μπορεί οποτεδήποτε να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη, ιδίως όταν η απάντηση σε προδικαστικό ερώτημα μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία.

77 Δεδομένου ότι η απάντηση στα ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία του Δικαστηρίου, ιδίως από τις αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034), και της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτελέσματα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου) (C-430/21, EU:C:2022:99), η ανωτέρω διάταξη πρέπει να εφαρμοστεί στις υπό κρίση υποθέσεις.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-859/19 καθώς και επί του πρώτου και του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος στις υποθέσεις C-926/19 και C-929/19

78 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-859/19 καθώς και με το πρώτο και τέταρτο προδικαστικό ερώτημα στις υποθέσεις C-926/19 και C-929/19, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, εάν το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 της Σύμβασης ΠΟΣ, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση ή πρακτική κατά την οποία οι δικαστικές αποφάσεις επί υποθέσεων διαφθοράς και απάτης περί τον ΦΠΑ οι οποίες δεν εκδόθηκαν, σε πρώτο βαθμό, από ειδικευμένους για τέτοιες υποθέσεις δικαστικούς σχηματισμούς ή, σε δεύτερο βαθμό, από δικαστικούς σχηματισμούς στη σύνθεση των οποίων μετείχαν αποκλειστικά δικαστές ορισθέντες με κλήρωση πάσχουν απόλυτη ακυρότητα, με αποτέλεσμα οι οικείες υποθέσεις διαφθοράς και απάτης περί τον ΦΠΑ να πρέπει, ενδεχομένως κατόπιν ασκήσεως έκτακτου ένδικου μέσου κατά τελεσίδικων αποφάσεων, να επανεξετάζονται σε πρώτο και/ή δεύτερο βαθμό.

79 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι το αιτούν δικαστήριο στις εν λόγω υποθέσεις υπογραμμίζει τη σημασία των αποτελεσμάτων τα οποία θα μπορούσε να έχει η απορρέουσα από τις αποφάσεις 685/2018 και 417/2019 νομολογία του Συνταγματικού Δικαστηρίου όσον αφορά τη σύνθεση των δικαστικών σχηματισμών του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου επί της αποτελεσματικότητας των διώξεων, των κυρώσεων, καθώς και της εκτέλεσης των ποινών σε υποθέσεις αδικημάτων διαφθοράς και απάτης περί τον ΦΠΑ, όπως αυτές που αφορούν τους κατηγορουμένους στις υποθέσεις των κύριων δικών, μεταξύ των οποίων καταλέγονται και πρόσωπα τα οποία κατά τον χρόνο που διαπράχθηκαν οι πράξεις που τους καταλογίζονται κατείχαν τις πιο υψηλόβαθμες θέσεις στο ρουμανικό Κράτος. Ως εκ τούτου, ερωτά, κατ' ουσίαν, το Δικαστήριο αν μια τέτοια νομολογία είναι συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης.

80 Μολονότι τα ερωτήματα που υποβάλλονται συναφώς αφορούν τυπικά το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, χωρίς να αναφέρονται στην απόφαση 2006/928, η εν λόγω απόφαση και οι μνημονευόμενοι στο παράρτημά της στόχοι αναφοράς ασκούν επιρροή για την απάντηση που θα δοθεί στα εν λόγω ερωτήματα. Αντιθέτως, μολονότι το αιτούν δικαστήριο, στα προδικαστικά ερωτήματα που υποβάλλει, αναφέρεται επίσης και στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, στο άρθρο 58 της οδηγίας 2015/849 και στα άρθρα 2 και 4 της οδηγίας 2017/1371 δεν προκύπτει, εντούτοις, ότι είναι αναγκαία η εξέταση, επιπροσθέτως, και των τελευταίων αυτών διατάξεων προκειμένου να δοθεί απάντηση στα ζητήματα που τίθενται με τα εν λόγω προδικαστικά ερωτήματα. Κατά τα λοιπά, όσον αφορά τις δύο αυτές οδηγίες, επισημαίνεται ότι το κρίσιμο χρονικό διάστημα στις υποθέσεις των κύριων δικών είναι προγενέστερο της ενάρξεως ισχύος των οδηγιών αυτών και, ως εκ τούτου, προγενέστερο της ημερομηνίας κατά την οποία η οδηγία 2017/1371 αντικατέστησε τη Σύμβαση ΠΟΣ.

81 Υπό τις συνθήκες αυτές, τα ανωτέρω προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να απαντηθούν με γνώμονα τόσο το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 της Σύμβασης ΠΟΣ, όσο και την απόφαση 2006/928.

- 82 Συναφώς, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 180 της αποφάσεως της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034), στο παρόν στάδιο εξελίξεώς του, το δίκαιο της Ένωσης δεν προβλέπει κανόνες οι οποίοι να ρυθμίζουν την οργάνωση της δικαιοσύνης στα κράτη μέλη και, ειδικότερα, τη σύνθεση των δικαστικών σχηματισμών σε υποθέσεις διαφθοράς και απάτης. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω κανόνες εμπίπτουν, κατ' αρχήν, στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Εντούτοις, τα κράτη μέλη οφείλουν, κατά την άσκηση της σχετικής αρμοδιότητας, να τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το δίκαιο της Ένωσης.
- 83 Όσον αφορά τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η εν λόγω διάταξη επιβάλλει στα κράτη μέλη να καταπολεμούν την απάτη και οποιαδήποτε άλλη παράνομη δραστηριότητα κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, λαμβάνοντας αποτελεσματικά και αποτρεπτικά μέτρα (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 181 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 84 Προς διασφάλιση της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, τα κράτη μέλη οφείλουν, μεταξύ άλλων, να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την πραγματική και πλήρη είσπραξη των ιδίων πόρων οι οποίοι συνίστανται στα έσοδα από την εφαρμογή ενιαίου συντελεστή όσον αφορά την εναρμονισμένη βάση του ΦΠΑ. Ομοίως, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα για την ανάκτηση των ποσών που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως στον δικαιούχο επιδοτήσεως χρηματοδοτούμενης εν μέρει από τον προϋπολογισμό της Ένωσης (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 182 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 85 Συνεπώς, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει, στη σκέψη 183 της απόφασης της 21ης Δεκεμβρίου 2021 Euro Box Promotion κ.λπ. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034), ότι η έννοια των «οικονομικών συμφερόντων» της Ένωσης, κατά το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, δεν περιλαμβάνει μόνον τα έσοδα που αποδίδονται στο προϋπολογισμό της Ένωσης, αλλά επίσης και τις δαπάνες που καλύπτονται από τον εν λόγω προϋπολογισμό. Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από τον ορισμό της έννοιας «απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων [της Ένωσης]», ο οποίος διαλαμβάνεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της Σύμβασης ΠΟΣ και ο οποίος αφορά διάφορες εκ προθέσεως πράξεις ή παραλείψεις οι οποίες αφορούν τόσο τις δαπάνες όσο και τα έσοδα.
- 86 Επομένως, όσον αφορά τη φράση «οιαδήποτε παράνομη δραστηριότητα», η οποία διαλαμβάνεται στο άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, υπενθυμίζεται ότι ο όρος «παράνομη δραστηριότητα» αναφέρεται συνήθως στις αντίθετες προς τον νόμο συμπεριφορές, ενώ η χρήση της αντωνυμίας «οιαδήποτε» καταδεικνύει ότι περιλαμβάνεται το σύνολο των συμπεριφορών αυτών, αδιακρίτως. Άλλωστε, λαμβανομένης υπόψη της σπουδαιότητας που πρέπει να αναγνωρίζεται στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, η οποία συνιστά έναν από τους σκοπούς της Ένωσης, η έννοια της «παράνομης δραστηριότητας» δεν μπορεί να ερμηνεύεται στενά (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 184 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 87 Επομένως, η προαναφερθείσα έννοια της «παράνομης δραστηριότητας» καταλαμβάνει, μεταξύ άλλων, κάθε πράξη διαφθοράς δημοσίων υπαλλήλων ή κάθε εκ μέρους τους κατάχρηση εξουσίας η οποία μπορεί να θίξει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, υπό τη μορφή, παραδείγματος χάριν, αχρεώστητης είσπραξης πόρων της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, δεν ασκεί επιρροή το

ζήτημα αν οι πράξεις διαφθοράς εκδηλώνονται ως πράξη ή παράλειψη εκ μέρους του δημοσίου υπαλλήλου, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι μια παράλειψη μπορεί να είναι το ίδιο επιζήμια για τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης με μια πράξη και να συνδέεται άρρηκτα με αυτή, όπως συμβαίνει, παραδείγματος χάριν, στην περίπτωση παράλειψης δημοσίου υπαλλήλου να διενεργήσει τους ελέγχους και τις εξακριβώσεις που απαιτούνται για καλυπτόμενες από τον προϋπολογισμό της Ένωσης δαπάνες ή στην περίπτωση της έγκρισης μη προσήκουσας ή εσφαλμένης διάθεσης πόρων της Ένωσης (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 185).

- 88 Το γεγονός ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, της Σύμβασης ΠΟΣ, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, παράγραφος 1, της εν λόγω Σύμβασης, αναφέρεται αποκλειστικά στην απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης δεν μπορεί να αναιρέσει την ως άνω ερμηνεία του άρθρου 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, το γράμμα του οποίου αναφέρεται ρητώς στην «απάτη ή οιαδήποτε άλλη παράνομη δραστηριότητα κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης». Εξάλλου, όπως προκύπτει από το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α', της Σύμβασης ΠΟΣ, μια μη κατά προορισμό χρήση πόρων που προέρχονται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης, για σκοπούς άλλους από αυτούς για τους οποίους χορηγήθηκαν αρχικώς, συνιστά απάτη, ενώ μια τέτοια μη κατά προορισμό χρήση μπορεί επίσης να είναι η αιτία ή το αποτέλεσμα πράξης διαφθοράς. Τούτο καταδεικνύει ότι πράξεις διαφθοράς μπορεί να συνδέονται με περιπτώσεις απάτης και, αντιστρόφως, η διάπραξη απάτης μπορεί να διευκολύνεται με πράξεις διαφθοράς, οπότε ενδεχόμενη προσβολή των οικονομικών συμφερόντων μπορεί να προκύπτει, σε ορισμένες περιπτώσεις, από τον συνδυασμό απάτης περί τον ΦΠΑ και πράξεων διαφθοράς, γεγονός που επιβεβαιώνεται από το πρωτόκολλο της Σύμβασης ΠΟΣ, το οποίο καλύπτει, κατά το γράμμα των άρθρων του 2 και 3, τις πράξεις παθητικής και ενεργητικής δωροδοκίας (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 186).
- 89 Υπενθυμίζεται, επίσης, ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ακόμη και παρατυπίες χωρίς συγκεκριμένο οικονομικό αντίκτυπο μπορούν να πλήξουν σοβαρά τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, οπότε το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ μπορεί να καλύπτει όχι μόνον πράξεις οι οποίες πράγματι προκαλούν απώλεια ιδίων πόρων, αλλά και απόπειρες τελέσεως τέτοιων πράξεων (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 187).
- 90 Επισημαίνεται επιπροσθέτως ότι, όσον αφορά τη Ρουμανία, η υποχρέωση καταπολέμησης της διαφθοράς που θίγει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, όπως προκύπτει από το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, συμπληρώνεται από τις συγκεκριμένες δεσμεύσεις που ανέλαβε το εν λόγω κράτος μέλος κατά την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων προσχώρησης στις 14 Δεκεμβρίου 2004. Συγκεκριμένα, κατά το σημείο I, 4, του παραρτήματος ΙΧ της Πράξης Προσχώρησης, το εν λόγω κράτος μέλος ανέλαβε, μεταξύ άλλων, τη δέσμευση «να ενταθεί η καταπολέμηση της δωροδοκίας, ιδίως δε της δωροδοκίας υψηλού επιπέδου, εξασφαλίζοντας αυστηρή εφαρμογή της νομοθεσίας κατά της δωροδοκίας». Η ως άνω δέσμευση έλαβε, εν συνεχεία, συγκεκριμένο χαρακτήρα με την έκδοση της απόφασης 2006/928, στην οποία καθορίζονται οι στόχοι αναφοράς προκειμένου να λυθούν τα προβλήματα που είχε εντοπίσει η Επιτροπή πριν από την προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ένωση, ιδίως στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς. Συνακόλουθα, το παράρτημα της εν λόγω απόφασης όπου εκτίθενται οι στόχοι αναφοράς θέτει, στο σημείο 3, τον στόχο «να συνεχιστεί η διεξαγωγή επίσημων, αμερόληπτων ερευνών για καταγγελίες διαφθοράς υψηλού επιπέδου» και στο σημείο 4 τον στόχο «[ν]α λαμβάνονται περαιτέρω μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση

της διαφθοράς, ιδίως στο πλαίσιο των τοπικών αρχών» (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 188).

- 91 Οι στόχοι αναφοράς τους οποίους η Ρουμανία δεσμεύτηκε, κατά τα ανωτέρω, να επιτύχει έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα για το εν λόγω κράτος μέλος, υπό την έννοια ότι αυτό υπέχει ειδική υποχρέωση επίτευξής τους και λήψης των κατάλληλων μέτρων για την υλοποίησή τους το ταχύτερο δυνατόν. Ομοίως, το εν λόγω κράτος μέλος οφείλει να απέχει από την εφαρμογή οποιουδήποτε μέτρου θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την υλοποίηση των ίδιων στόχων. Πλην όμως, η υποχρέωση αποτελεσματικής καταπολέμησης της διαφθοράς και, ειδικότερα, της διαφθοράς υψηλού επιπέδου, η οποία απορρέει από τους στόχους αναφοράς που παρατίθενται στο παράρτημα της απόφασης 2006/928, σε συνδυασμό με τις συγκεκριμένες δεσμεύσεις της Ρουμανίας, δεν περιορίζεται μόνο στις περιπτώσεις διαφθοράς που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 189).
- 92 Εξάλλου, από τις διατάξεις, αφενός, του άρθρου 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, οι οποίες επιβάλλουν την υποχρέωση καταπολέμησης της απάτης και οποιασδήποτε άλλης παράνομης δραστηριότητας κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και, αφετέρου, από τις διατάξεις της απόφασης 2006/928, οι οποίες απαιτούν την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς εν γένει, προκύπτει ότι η Ρουμανία πρέπει να προβλέπει την επιβολή αποτελεσματικών και αποτρεπτικών κυρώσεων σε περιπτώσεις τέτοιων παραβάσεων (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 190 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 93 Συναφώς, μολονότι το εν λόγω κράτος μέλος διαθέτει ελευθερία επιλογής των εφαρμοστέων κυρώσεων, οι οποίες είναι δυνατόν να προσλαμβάνουν τη μορφή διοικητικών κυρώσεων, ποινικών κυρώσεων ή ενός συνδυασμού των δύο, οφείλει εντούτοις, σύμφωνα με το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, να διασφαλίζει ότι σε σοβαρές περιπτώσεις απάτης και διαφθοράς κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης επιβάλλονται αποτελεσματικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις. Εξάλλου, όσον αφορά εν γένει τα αδικήματα διαφθοράς, η υποχρέωση θέσπισης αποτελεσματικών και αποτρεπτικών ποινικών κυρώσεων προκύπτει, για τη Ρουμανία, από την απόφαση 2006/928, καθόσον, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 91 της παρούσας διατάξεως, με αυτήν επιβάλλεται στο εν λόγω κράτος μέλος η υποχρέωση καταπολέμησης της διαφθοράς και, ιδίως, της διαφθοράς υψηλού επιπέδου, κατά τρόπο αποτελεσματικό και ανεξαρτήτως τυχόν βλάβης των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 191).
- 94 Πέραν τούτου, εναπόκειται στη Ρουμανία να διασφαλίσει ότι οι κανόνες του ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας της καθιστούν δυνατή την αποτελεσματική καταστολή των αδικημάτων απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και των αδικημάτων διαφθοράς εν γένει. Επομένως, αν και οι προβλεπόμενες κυρώσεις και οι ποινικές διαδικασίες που θεσπίζονται για την καταπολέμηση των εν λόγω αδικημάτων εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του εν λόγω κράτους μέλους, η αρμοδιότητα αυτή περιορίζεται, ωστόσο, όχι μόνον από τις αρχές της αναλογικότητας και της ισοδυναμίας, αλλά και από την αρχή της αποτελεσματικότητας, η οποία επιβάλλει να είναι οι εν λόγω κυρώσεις αποτελεσματικές και αποτρεπτικές. Η απαίτηση αυτή της αποτελεσματικότητας εκτείνεται κατ' ανάγκην τόσο στη δίωξη και στις κυρώσεις των αδικημάτων απάτης κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και των αδικημάτων διαφθοράς εν γένει όσο και στην εφαρμογή των ποινών που επιβάλλονται, καθόσον, ελλείψει αποτελεσματικής

εκτέλεσής τους, οι κυρώσεις δεν μπορούν να είναι αποτελεσματικές και αποτρεπτικές (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 192 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 95 Στο πλαίσιο αυτό, εναπόκειται κατ' αρχάς στον εθνικό νομοθέτη να λάβει τα αναγκαία μέτρα. Ο εθνικός νομοθέτης οφείλει να τροποποιεί το νομικό πλαίσιο, εφόσον απαιτείται, και να διασφαλίζει ότι η διαδικασία που εφαρμόζεται για τη δίωξη και την τιμωρία των αδικημάτων που αφορούν απάτη σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και των αδικημάτων διαφθοράς εν γένει δεν είναι σχεδιασμένη με τρόπο ώστε να ενέχει, για εγγενείς της διαδικασίας αυτής λόγους, συστημικό κίνδυνο ατιμωρησίας για πράξεις που συνιστούν τέτοια αδικήματα, διασφαλίζοντας συγχρόνως την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των κατηγορουμένων (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 193 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 96 Τα δε εθνικά δικαστήρια οφείλουν να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ καθώς και από την απόφαση 2006/928 και να αφήνουν ανεφάρμοστες διατάξεις του εσωτερικού δικαίου οι οποίες, στο πλαίσιο διαδικασίας με αντικείμενο σοβαρά αδικήματα απάτης κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης ή αδικήματα διαφθοράς εν γένει, εμποδίζουν την εφαρμογή κυρώσεων αποτελεσματικού και αποτρεπτικού χαρακτήρα για την καταπολέμηση των εν λόγω αδικημάτων (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 194 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 97 Όσον αφορά, εν προκειμένω, το ζήτημα εάν η εφαρμογή της απορρέουσας από τις αποφάσεις 685/2018 και 417/2019 νομολογίας του Συνταγματικού Δικαστηρίου ενέχει συστημικό κίνδυνο ατιμωρησίας των πράξεων οι οποίες συνιστούν σοβαρά αδικήματα απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης ή σοβαρά αδικήματα διαφθοράς εν γένει, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο έχει ήδη εξετάσει το ζήτημα αυτό στις σκέψεις 195 έως 202 της αποφάσεως της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034) βασιζόμενο, κατ' ουσία, στα ίδια στοιχεία που περιέχονται στις υπό κρίση αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει εάν, λαμβανομένων υπόψη των εκτιμήσεων που περιέχονται στις σκέψεις αυτές, η εφαρμογή της εν λόγω νομολογίας, σε συνδυασμό με την εφαρμογή των εθνικών διατάξεων περί παραγραφής και, ιδίως, της απόλυτης προθεσμίας παραγραφής του άρθρου 155, παράγραφος 4, του ποινικού κώδικα, ενέχει έναν τέτοιο κίνδυνο.
- 98 Επομένως, σε περίπτωση που το αιτούν δικαστήριο καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η εφαρμογή της εν λόγω νομολογίας, σε συνδυασμό με την εφαρμογή των εθνικών διατάξεων περί παραγραφής, ενέχει συστημικό κίνδυνο ατιμωρησίας πράξεων οι οποίες συνιστούν σοβαρά αδικήματα απάτης κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης ή σοβαρά αδικήματα διαφθοράς εν γένει, οι προβλεπόμενες στο εθνικό δίκαιο κυρώσεις για την καταπολέμηση τέτοιων αδικημάτων δεν μπορούν να θεωρηθούν αποτελεσματικές και αποτρεπτικές, όπερ δεν συνάδει με το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 της Σύμβασης ΠΟΣ, καθώς και με την απόφαση 2006/928 (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 203).
- 99 Τούτου λεχθέντος, καθόσον οι επίμαχες στις κύριες δίκες ποινικές διαδικασίες συνιστούν εφαρμογή του άρθρου 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και/ή της απόφασης 2006/928 και, ως εκ τούτου, του δικαίου της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, το

αιτούν δικαστήριο πρέπει επίσης να βεβαιωθεί ότι γίνονται σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη όσον αφορά τους κατηγορούμενους στις υποθέσεις των κύριων δικών, ιδίως δε εκείνα που κατοχυρώνονται στο άρθρο 47 του Χάρτη. Στον ποινικό τομέα, ο σεβασμός των εν λόγω δικαιωμάτων πρέπει να διασφαλίζεται όχι μόνον κατά το στάδιο της προκαταρκτικής έρευνας, από τη στιγμή που ένα πρόσωπο κατηγορείται για τη διάπραξη αδικήματος, αλλά και κατά τις ποινικές διαδικασίες και στο πλαίσιο της εκτέλεσης των ποινών (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 204 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 100 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, του Χάρτη κατοχυρώνει το δικαίωμα κάθε προσώπου να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως. Με την απαίτηση το δικαστήριο να «έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως», η διάταξη αυτή αποσκοπεί στο να διασφαλίσει ότι η οργάνωση του δικαιοδοτικού συστήματος διέπεται από νόμο θεσπιζόμενο από τη νομοθετική εξουσία κατά τρόπο σύμφωνο προς τους κανόνες που διέπουν την άσκηση της αρμοδιότητάς της, προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο να αφηθεί η οργάνωση αυτή στη διακριτική ευχέρεια της εκτελεστικής εξουσίας. Η απαίτηση αυτή εφαρμόζεται στη νομική βάση της ίδιας της ύπαρξης του δικαστηρίου και σε κάθε άλλη διάταξη του εσωτερικού δικαίου της οποίας η μη τήρηση καθιστά μη νόμιμη τη συμμετοχή ενός ή περισσοτέρων δικαστών στην εξέταση της υποθέσεως, όπως είναι οι διατάξεις που ρυθμίζουν τη σύνθεση του δικαστικού σχηματισμού (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 205 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 101 Επισημαίνεται ότι πλημμέλεια κατά τη σύνθεση των δικαστικών σχηματισμών συνιστά παράβαση του άρθρου 47, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, του Χάρτη, ιδίως όταν η πλημμέλεια αυτή είναι τέτοιας φύσεως και σοβαρότητας ώστε να δημιουργείται πραγματικός κίνδυνος να μπορούν άλλες εξουσίες, ιδίως η εκτελεστική, να ασκήσουν αδικαιολόγητη διακριτική εξουσία θέτοντας σε κίνδυνο την ακεραιότητα του αποτελέσματος στο οποίο οδηγεί η διαδικασία συγκρότησης των δικαστικών σχηματισμών και δημιουργώντας με τον τρόπο αυτόν εύλογη αμφιβολία στους πολίτες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του ή των οικείων δικαστών, όπερ συμβαίνει οσάκις πρόκειται για θεμελιώδεις κανόνες που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της θεσπίσεως και της λειτουργίας του οικείου δικαιοδοτικού συστήματος (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 206 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 102 Εν προκειμένω, μολοντί το Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε, στις επίμαχες στις κύριες δίκες αποφάσεις 685/2018 και 417/2019, ότι η προηγούμενη πρακτική του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, η οποία στηριζόταν, μεταξύ άλλων, στον κανονισμό οργάνωσης και διοικητικής λειτουργίας και η οποία αφορούσε την ειδίκευση και τη σύνθεση των δικαστικών σχηματισμών σε υποθέσεις διαφθοράς, δεν ήταν σύμφωνη με τις εφαρμοστέες εθνικές διατάξεις, εντούτοις, δεν προκύπτει ότι η πρακτική αυτή αποτελούσε πρόδηλη παράβαση θεμελιώδους κανόνα του δικαιοδοτικού συστήματος της Ρουμανίας ικανή να θέσει υπό αμφισβήτηση τον χαρακτήρα των δικαστικών σχηματισμών του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου σε υποθέσεις διαφθοράς – όπως συγκροτούνταν σύμφωνα με την ως άνω πρακτική πριν από την έκδοση των εν λόγω αποφάσεων του Συνταγματικού Δικαστηρίου – ως δικαστηρίου που «έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως». Η εκτίμηση αυτή επιρρωννύεται, όπως επισήμανε το Δικαστήριο στη σκέψη 208 της αποφάσεως της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034), από την απόφαση του Συμβουλίου

Διοικήσεως του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου της 23ης Ιανουαρίου 2019, η οποία μνημονεύεται στη σκέψη 43 της παρούσας διατάξεως, καθώς και από την εκ μέρους του Συνταγματικού Δικαστηρίου ερμηνεία της αποφάσεως αυτής.

- 103 Συνεπώς, οι απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, του Χάρτη δεν εμποδίζουν τη μη εφαρμογή της νομολογίας που απορρέει από τις αποφάσεις 685/2018 και 417/2019 στις υπό κρίση υποθέσεις (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 209).
- 104 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-859/19 καθώς και στο πρώτο και στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα στις υποθέσεις C-926/19 και C-929/19 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 της Σύμβασης ΠΟΣ, και η απόφαση 2006/928 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση ή πρακτική κατά την οποία οι δικαστικές αποφάσεις επί υποθέσεων διαφθοράς και απάτης περί τον ΦΠΑ οι οποίες δεν εκδόθηκαν, σε πρώτο βαθμό, από ειδικευμένους για τέτοιες υποθέσεις δικαστικούς σχηματισμούς ή, σε δεύτερο βαθμό, από δικαστικούς σχηματισμούς στη σύνθεση των οποίων μετείχαν αποκλειστικά δικαστές ορισθέντες με κλήρωση πάσχουν απόλυτη ακυρότητα, με αποτέλεσμα οι οικείες υποθέσεις διαφθοράς και απάτης περί τον ΦΠΑ να πρέπει, ενδεχομένως κατόπιν ασκήσεως έκτακτου ένδικου μέσου κατά τελεσίδικων αποφάσεων, να επανεξετάζονται σε πρώτο και/ή δεύτερο βαθμό, καθόσον η εφαρμογή της εν λόγω εθνικής ρύθμισης ή πρακτικής μπορεί να δημιουργήσει συστημικό κίνδυνο ατιμωρησίας πράξεων οι οποίες στοιχειοθετούν σοβαρά αδικήματα απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης ή σοβαρά αδικήματα διαφθοράς εν γένει. Η υποχρέωση διασφάλισης αποτελεσματικών και αποτρεπτικών ποινικών κυρώσεων για τέτοια αδικήματα δεν απαλλάσσει το αιτούν δικαστήριο από τον έλεγχο του αναγκαίου σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στο άρθρο 47 του Χάρτη. Οι απαιτήσεις που απορρέουν από το εν λόγω άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, δεν εμποδίζουν τη μη εφαρμογή τέτοιας εθνικής ρύθμισης ή πρακτικής εφόσον αυτή μπορεί να δημιουργήσει τέτοιο συστημικό κίνδυνο ατιμωρησίας.

Επί του δευτέρου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος στις υποθέσεις C-859/19, C-926/19 και C-929/19

- 105 Με το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα στις υποθέσεις C-859/19, C-926/19 και C-929/19 τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, αφενός, το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το άρθρο 47 του Χάρτη και η απόφαση 2006/928 και, αφετέρου, η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, σε συνδυασμό με τις ως άνω διατάξεις και το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση ή πρακτική κατά την οποία τα τακτικά δικαστήρια δεσμεύονται από τις αποφάσεις του εθνικού συνταγματικού δικαστηρίου και δεν δύναται, εξ αυτού του λόγου, να αφήσουν αυτεπαγγέλτως ανεφάρμοστη την απορρέουσα από τις εν λόγω αποφάσεις νομολογία, καίτοι θεωρούν, υπό το πρίσμα απόφασης του Δικαστηρίου, ότι η νομολογία αυτή είναι αντίθετη προς τις ως άνω διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, διότι άλλως οι δικαστές των εν λόγω δικαστηρίων διαπράττουν πειθαρχικό παράπτωμα.

Επί της κατοχύρωσης της ανεξαρτησίας των δικαστών

- 106 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η νομολογία του Συνταγματικού Δικαστηρίου που απορρέει από τις επίμαχες στις κύριες δίκες αποφάσεις δύναται να θέσει υπό αμφισβήτηση την ανεξαρτησία του και είναι, ως εκ τούτου, ασύμβατη προς το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως προς τις εγγυήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 2 και στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, καθώς και στο άρθρο 47 του Χάρτη και στην απόφαση 2006/928. Συναφώς, εκτιμά ότι το Συνταγματικό Δικαστήριο, το οποίο δεν αποτελεί μέρος του ρουμανικού δικαστικού συστήματος, με την έκδοση των εν λόγω αποφάσεων υπερέβη τις αρμοδιότητές του, σφετεριζόμενο την αρμοδιότητα των τακτικών δικαστηρίων να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν τη νομοθεσία που έχει ιεραρχική ισχύ κατώτερη από το Σύνταγμα. Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει επίσης ότι η μη συμμόρφωση προς τις αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου συνιστά, κατά το ρουμανικό δίκαιο, πειθαρχικό παράπτωμα, οπότε διερωτάται, κατ' ουσίαν, αν μπορεί, δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, να αφήσει ανεφάρμοστες τις επίμαχες στις κύριες δίκες αποφάσεις χωρίς τον φόβο των απαρτιζόντων αυτό δικαστών ότι θα κινηθεί εις βάρος τους πειθαρχική διαδικασία.
- 107 Συναφώς, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 82 της παρούσας διατάξεως, μολονότι η οργάνωση της δικαιοσύνης εντός των κρατών μελών, περιλαμβανομένης της σύστασης, της σύνθεσης και της λειτουργίας συνταγματικού δικαστηρίου, εμπίπτει στην αρμοδιότητά τους, τα κράτη μέλη οφείλουν, εντούτοις, κατά την άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας, να τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το δίκαιο της Ένωσης.
- 108 Βάσει του άρθρου 19 ΣΕΕ, το οποίο συγκεκριμενοποιεί την αξία του κράτους δικαίου που μνημονεύεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, στα εθνικά δικαστήρια και στο Δικαστήριο ανατίθεται η διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης στο σύνολο των κρατών μελών και της ένδικης προστασίας των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 217 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Ειδικότερα, όπως επιβεβαιώνεται στην αιτιολογική σκέψη 3 της απόφασης 2006/928, η αξία του κράτους δικαίου «προϋποθέτει για όλα τα κράτη μέλη την ύπαρξη αμερόληπτου, ανεξάρτητου και αποτελεσματικού δικαστικού και διοικητικού συστήματος κατάλληλα εξοπλισμένου, μεταξύ άλλων, για την καταπολέμηση της διαφθοράς».
- 109 Η ίδια η ύπαρξη αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου προς διασφάλιση της τήρησης των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ύπαρξη κράτους δικαίου. Στο πλαίσιο αυτό, και όπως προβλέπει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, τα κράτη μέλη οφείλουν να προβλέπουν ένα σύστημα μέσω ένδικης προστασίας και διαδικασιών το οποίο να διασφαλίζει στους πολίτες τον σεβασμό του δικαιώματός τους σε αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης. Η μνημονευόμενη στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων που αντλούν οι πολίτες από το δίκαιο της Ένωσης συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και έχει κατοχυρωθεί με τα άρθρα 6 και 13 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 και, σήμερα πλέον, με το άρθρο 47 του Χάρτη (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 219 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 110 Επομένως, βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να διασφαλίζει ότι τα όργανα τα οποία καλούνται, ως «δικαστήρια» υπό την έννοια του δικαίου της Ένωσης, να αποφανθούν επί ζητημάτων σχετικών με την εφαρμογή ή την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, και τα οποία εντάσσονται επομένως στο εθνικό του σύστημα ενδίκων βοηθημάτων και μέσων στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, πληρούν τις απαιτήσεις της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, με τη διευκρίνιση ότι η διάταξη αυτή κάνει λόγο για «τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης», ανεξαρτήτως της περιπτώσεως στην οποία τα κράτη μέλη εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 220 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 111 Εξάλλου, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι τα δικαιοδοτικά όργανα τα οποία καλούνται να αποφανθούν επί ζητημάτων σχετικών με την εφαρμογή ή με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης είναι σε θέση να εγγυηθούν την αποτελεσματική δικαστική προστασία που απαιτεί το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, η διαφύλαξη της ανεξαρτησίας τους έχει πρωταρχική σημασία, όπως επιβεβαιώνεται και από το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη, το οποίο ανάγει την πρόσβαση σε «ανεξάρτητο» δικαστήριο σε μια από τις απαιτήσεις που συνδέονται με το θεμελιώδες δικαίωμα πραγματικής προσφυγής (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 221 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 112 Η απαίτηση ανεξαρτησίας των δικαιοδοτικών οργάνων, η οποία είναι άμεσα συνυφασμένη με την αποστολή του δικαστή, αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και του θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, το οποίο είναι κεφαλαιώδους σημασίας ως εχέγγυο για τη διασφάλιση της προστασίας του συνόλου των δικαιωμάτων που αντλούν οι πολίτες από το δίκαιο της Ένωσης και για την προάσπιση των μνημονευόμενων στο άρθρο 2 ΣΕΕ κοινών αξιών των κρατών μελών, και δη της αξίας του κράτους δικαίου (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 222 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Ομοίως, όπως προκύπτει μεταξύ άλλων από την αιτιολογική σκέψη 3 της απόφασης 2006/928 και από τους στόχους αναφοράς που μνημονεύονται στα σημεία 1 έως 3 του παραρτήματος αυτής, η ύπαρξη αμερόληπτου, ανεξάρτητου και αποτελεσματικού δικαιοδοτικού συστήματος έχει ιδιαίτερη σημασία για την καταπολέμηση της διαφθοράς, ιδίως της διαφθοράς υψηλού επιπέδου.
- 113 Η απαίτηση περί ανεξαρτησίας των δικαστηρίων, η οποία απορρέει από το άρθρο 19 παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, περιλαμβάνει δύο πτυχές. Η πρώτη, εξωτερική πτυχή, προϋποθέτει ότι το σχετικό όργανο ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη αυτονομία, χωρίς να τελεί σε οποιαδήποτε ιεραρχική σχέση ή σχέση υπαγωγής προς οποιονδήποτε και χωρίς να λαμβάνει εντολές ή οδηγίες οποιασδήποτε προελεύσεως και ότι, ως εκ τούτου, προστατεύεται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις οι οποίες θα μπορούσαν να θίξουν την ανεξάρτητη κρίση των μελών του και να επηρεάσουν τις αποφάσεις τους. Η δεύτερη πτυχή, εσωτερικής φύσεως, αντιστοιχεί στην έννοια της αμεροληψίας και αποσκοπεί στην τήρηση ίσων αποστάσεων ως προς τους διαδίκους και τα συμφέροντα εκάστου εξ αυτών σε σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς. Η πτυχή αυτή επιτάσσει την τήρηση αντικειμενικότητας και την απουσία κάθε συμφέροντος ως προς την επίλυση της διαφοράς πέραν της αυστηρής εφαρμογής των κανόνων δικαίου [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 114 Οι εγγυήσεις περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας τις οποίες επιτάσσει το δίκαιο της Ένωσης απαιτούν την ύπαρξη κανόνων που να μην αφήνουν περιθώριο για καμία εύλογη αμφιβολία των πολιτών ως προς τη θωράκιση του επίμαχου οργάνου από εξωτερικούς παράγοντες και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 82 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 115 Συναφώς, επιβάλλεται οι δικαστές να προφυλάσσονται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις δυνάμενες να θέσουν σε κίνδυνο την ανεξαρτησία τους. Οι κανόνες οι οποίοι διέπουν το καθεστώς των δικαστών και την άσκηση του λειτουργήματός τους πρέπει, ειδικότερα, να αποκλείουν όχι μόνον κάθε άμεση επιρροή, υπό τη μορφή εντολών, αλλά και πιο έμμεσες μορφές επιρροής δυνάμενες να κατευθύνουν τις αποφάσεις τους, ούτως ώστε να μη δημιουργείται η εντύπωση ότι οι δικαστές δεν είναι ανεξάρτητοι ή αμερόληπτοι, η οποία θα μπορούσε να υπονομεύσει την εμπιστοσύνη που πρέπει να εμπνέει η δικαιοσύνη στους πολίτες μιας δημοκρατικής κοινωνίας και ενός κράτους δικαίου (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 226 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 116 Όσον αφορά, πιο συγκεκριμένα, τους κανόνες που διέπουν το πειθαρχικό καθεστώς, η απαίτηση ανεξαρτησίας επιβάλλει, κατά πάγια νομολογία, να περιβάλλεται το καθεστώς αυτό τις αναγκαίες εγγυήσεις, ώστε να αποφεύγεται κάθε ενδεχόμενο χρήσης του ως συστήματος πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων. Προς τον σκοπό αυτόν, είναι ουσιώδες το γεγονός ότι μια δικαστική απόφαση ενέχει ενδεχομένως πλάνη κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή των κανόνων του εθνικού δικαίου και του δικαίου της Ένωσης, ή κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων, να μην μπορεί, αφ' εαυτού, να στοιχειοθετήσει την πειθαρχική ευθύνη του οικείου δικαστή. Αποτελεί, εξάλλου, εγγύηση συμφυή με την ανεξαρτησία των εθνικών δικαστών η προστασία τους έναντι του κινδύνου πειθαρχικών διαδικασιών ή κυρώσεων επειδή άσκησαν την εμπίπτουσα στην αποκλειστική αρμοδιότητά τους ευχέρεια υποβολής αίτησης προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 227 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 117 Εξάλλου, σύμφωνα με την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών που χαρακτηρίζει τη λειτουργία ενός κράτους δικαίου, η ανεξαρτησία των δικαστηρίων πρέπει ιδίως να διασφαλίζεται έναντι της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 118 Καίτοι ούτε το άρθρο 2, ούτε το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, ούτε κάποια άλλη διάταξη του δικαίου της Ένωσης επιβάλλουν στα κράτη μέλη συγκεκριμένο συνταγματικό πρότυπο ρυθμίζον τις σχέσεις και τη διάδραση μεταξύ των διαφόρων κρατικών εξουσιών, μεταξύ άλλων όσον αφορά τον ορισμό και την οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων τους, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν, μεταξύ άλλων, τις απαιτήσεις περί ανεξαρτησίας των δικαστηρίων οι οποίες απορρέουν από τις ως άνω διατάξεις του δικαίου της Ένωσης (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 229 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 119 Υπό τις συνθήκες αυτές, το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, καθώς και η απόφαση 2006/928, δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση ή πρακτική κατά την οποία οι αποφάσεις του συνταγματικού δικαστηρίου δεσμεύουν τα τακτικά δικαστήρια, υπό την

προϋπόθεση ότι το εθνικό δίκαιο εγγυάται την ανεξαρτησία του συνταγματικού δικαστηρίου έναντι ιδίως της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας, όπως απαιτείται από τις διατάξεις αυτές. Αντιθέτως, εάν το εθνικό δίκαιο δεν εγγυάται την εν λόγω ανεξαρτησία, οι ως άνω διατάξεις του δικαίου της Ένωσης αντιτίθενται σε αυτή την εθνική ρύθμιση ή πρακτική, δεδομένου ότι ένα τέτοιο συνταγματικό δικαστήριο δεν είναι σε θέση να διασφαλίσει την αποτελεσματική δικαστική προστασία που απαιτεί το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 120 Εν προκειμένω, οι αμφιβολίες που διατυπώνει το αιτούν δικαστήριο όσον αφορά την απορρέουσα από τις εν λόγω διατάξεις του δικαίου της Ένωσης απαίτηση περί ανεξαρτησίας των δικαστών αφορούν, αφενός, τις ίδιες πτυχές που σχετίζονται με το καθεστώς, τη συγκρότηση και τη λειτουργία του Συνταγματικού Δικαστηρίου, που εξέδωσε τις επίμαχες στην κύρια δίκη αποφάσεις, με εκείνες τις οποίες αφορούσαν οι υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκε η απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034). Επιπλέον, οι υπό κρίση αιτήσεις προδικαστικής απόφασης περιέχουν, ως προς το ζήτημα αυτό, κατ' ουσίαν, τα ίδια στοιχεία με εκείνα που περιλαμβάνονταν στις αιτήσεις των εν λόγω υποθέσεων. Όπως, όμως, προκύπτει από τις εκτιμήσεις που παρατίθενται στις σκέψεις 231 έως 237 της εν λόγω απόφασης, τα στοιχεία αυτά δεν είναι ικανά να αποδείξουν ότι το Συνταγματικό Δικαστήριο δεν πληροί τις απαιτήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας, οι οποίες υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 113 έως 119 της παρούσας διατάξεως, ούτε ότι οι επίμαχες στην κύρια δίκη αποφάσεις εκδόθηκαν σε πλαίσιο το οποίο δημιουργεί εύλογη αμφιβολία ως προς την πλήρη συμμόρφωση του Συνταγματικού Δικαστηρίου προς τις απαιτήσεις αυτές.
- 121 Όσον αφορά, αφετέρου, την πειθαρχική ευθύνη που είναι δυνατόν να υπέχουν οι δικαστές των τακτικών δικαστηρίων, σύμφωνα με την επίμαχη εθνική ρύθμιση, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου, είναι αληθές ότι η προάσπιση της ανεξαρτησίας των δικαστηρίων δεν μπορεί, μεταξύ άλλων, να έχει ως συνέπεια να αποκλείεται παντελώς η στοιχειοθέτηση, σε ορισμένες όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, της πειθαρχικής ευθύνης δικαστή λόγω των δικαστικών αποφάσεων που εξέδωσε. Πράγματι, η συγκεκριμένη απαίτηση περί ανεξαρτησίας δεν έχει, προφανώς, ως σκοπό να επιτρέψει ενδεχόμενες σοβαρές και όλως ασύγγνωστες συμπεριφορές εκ μέρους των δικαστών, οι οποίες θα συνίσταντο, επί παραδείγματι, στο να παραβαίνουν οι δικαστές αυτοί σκοπίμως και κακόπιστα ή λόγω ιδιαιτέρως βαριάς και πρόδηλης αμέλειας τους κανόνες του εθνικού δικαίου και του δικαίου της Ένωσης των οποίων την τήρηση οφείλουν να διασφαλίζουν ή στο να αυθαιρετούν ή να αρνησιδικούν, ενώ καλούνται, ως θεματοφύλακες του δικαστικού λειτουργήματος, να αποφαινούνται επί των διαφορών που υποβάλλουν στην κρίση τους οι πολίτες [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 83 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 122 Ωστόσο, είναι ουσιώδες, προκειμένου να διαφυλαχθεί η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και να αποτραπεί με τον τρόπο αυτό το ενδεχόμενο να καταστρατηγηθούν οι θεμιτοί σκοποί του πειθαρχικού καθεστώτος και να χρησιμοποιηθεί το συγκεκριμένο καθεστώς για σκοπούς πολιτικού ελέγχου των δικαστικών αποφάσεων ή ασκήσεως πίεσης επί των δικαστών, το γεγονός ότι μια δικαστική απόφαση ενέχει ενδεχομένως πλάνη κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή των κανόνων του εθνικού δικαίου και του δικαίου της Ένωσης ή κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων να μην μπορεί, αφ' εαυτού, να

στοιχειοθετήσει την πειθαρχική ευθύνη του οικείου δικαστή [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 84 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 123 Κατά συνέπεια, η στοιχειοθέτηση της πειθαρχικής ευθύνης δικαστή λόγω δικαστικής απόφασης πρέπει να μπορεί να ανακύπτει μόνον σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως αυτές για τις οποίες γίνεται λόγος στη σκέψη 121 της παρούσας διατάξεως, και να οριοθετείται προς τούτο από αντικειμενικά και επαληθεύσιμα κριτήρια, απτόμενα των επιταγών της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, καθώς και από εγγυήσεις που αποσκοπούν στην αποτροπή κάθε κινδύνου ασκήσεως εξωτερικών πιέσεων επί του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων, ώστε να μην προκαλείται στους πολίτες καμία εύλογη αμφιβολία ως προς το ανεπηρέαστο των οικείων δικαστών και ως προς την ουδετερότητά τους έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 86 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 124 Εν προκειμένω, από τα στοιχεία που περιέχονται στις αιτήσεις προδικαστικής απόφασης δεν προκύπτει ότι η πειθαρχική ευθύνη των εθνικών δικαστών των τακτικών δικαστηρίων λόγω της μη συμμόρφωσής τους με τις αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου –η οποία προβλέπεται στο άρθρο 99, στοιχείο ς, του νόμου 303/2004, το γράμμα του οποίου δεν περιλαμβάνει καμία άλλη προϋπόθεση– περιορίζεται στις όλως εξαιρετικές περιπτώσεις που μνημονεύονται στη σκέψη 121 της παρούσας διατάξεως, σε αντίθεση με την υπομνησθείσα στις σκέψεις 122 και 123 της παρούσας διατάξεως νομολογία.
- 125 Επομένως, το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ καθώς και η απόφαση 2006/928 έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση ή πρακτική κατά την οποία τα τακτικά δικαστήρια δεσμεύονται από τις αποφάσεις του συνταγματικού δικαστηρίου, υπό την προϋπόθεση ότι το εθνικό δίκαιο εγγυάται την ανεξαρτησία του δικαστηρίου αυτού έναντι, μεταξύ άλλων, της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας, όπως απαιτείται από τις εν λόγω διατάξεις. Αντιθέτως, οι συγκεκριμένες διατάξεις της Συνθήκης ΕΕ και η εν λόγω απόφαση έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση κατά την οποία οποιαδήποτε περίπτωση μη συμμόρφωσης των δικαστών των εθνικών τακτικών δικαστηρίων προς τις αποφάσεις του εθνικού συνταγματικού δικαστηρίου μπορεί να επισύρει την πειθαρχική τους ευθύνη (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 242).
- 126 Υπό τις συνθήκες αυτές, και δεδομένου ότι πρόκειται για υποθέσεις στις οποίες η επίμαχη στις κύριες δίκες εθνική ρύθμιση ή πρακτική συνιστά εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, δεν απαιτείται για τους σκοπούς της απάντησης στα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου και για την επίλυση των διαφορών των οποίων αυτό έχει επιληφθεί χωριστή εξέταση του άρθρου 47 του Χάρτη, η οποία θα μπορούσε μόνο να επιβεβαιώσει το διατυπωθέν ήδη στην προηγούμενη σκέψη συμπέρασμα.

Επί της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης

- 127 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η απορρέουσα από τις επίμαχες στις κύριες δίκες αποφάσεις νομολογία του Συνταγματικού Δικαστηρίου, ως προς τη συμβατότητα της οποίας με το δίκαιο της Ένωσης διατηρεί αμφιβολίες, έχει, σύμφωνα με το άρθρο 147, παράγραφος 4, του ρουμανικού Συντάγματος, δεσμευτικό χαρακτήρα και τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να συμμορφώνονται με αυτή επ' απειλή επιβολής εις βάρος των μελών τους πειθαρχικής κύρωσης δυνάμει του άρθρου 99, στοιχείο ς, του νόμου 303/2004. Υπό τις συνθήκες αυτές, ζητεί να διευκρινιστεί αν η

αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης αντιτίθεται σε μια τέτοια εθνική ρύθμιση ή πρακτική και επιτρέπει σε εθνικό δικαστήριο να αφήσει ανεφάρμοστη τέτοιου είδους νομολογία, χωρίς τα μέλη του να διατρέχουν τον κίνδυνο επιβολής εις βάρος τους πειθαρχικής κύρωσης.

- 128 Συναφώς, το Δικαστήριο υπενθύμισε, στις σκέψεις 245 έως 248 της απόφασης της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034), την πάγια νομολογία του σχετικά με τη Συνθήκη ΕΟΚ, η οποία έθεσε την αρχή της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου ως αποτελούσα μέρος των ουσιωδών χαρακτηριστικών της κοινοτικής έννομης τάξης, διευκρινίζοντας ότι τα ουσιώδη αυτά χαρακτηριστικά της έννομης τάξης της Ένωσης και η σημασία του σεβασμού που της οφείλεται επιβεβαιώθηκαν, εξάλλου, με την επικύρωση, χωρίς επιφύλαξη, των Συνθηκών που τροποποιούν τη Συνθήκη ΕΟΚ και, ιδίως, της Συνθήκης της Λισσαβώνας. Το Δικαστήριο προσέθεσε, στη σκέψη 249 της ίδιας απόφασης, ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ προβλέπει ότι η Ένωση σέβεται την ισότητα των κρατών μελών έναντι των Συνθηκών. Πλην όμως, η Ένωση μπορεί να σεβαστεί την ισότητα αυτή μόνον εφόσον τα κράτη μέλη αδυνατούν, δυνάμει της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, να θεωρούν ότι οποιοδήποτε μονομερές μέτρο υπερισχύει της έννομης τάξης της Ένωσης.
- 129 Μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, το Δικαστήριο έχει παγίως επιβεβαιώσει την προγενέστερη νομολογία σχετικά με την αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, αρχή η οποία επιβάλλει σε όλες τις αρχές των κρατών μελών να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των διαφόρων κανόνων της Ένωσης, το δε δίκαιο των κρατών μελών δεν μπορεί να επηρεάσει το αποτέλεσμα που αναγνωρίζεται στους κανόνες αυτούς στο έδαφος των εν λόγω κρατών [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 130 Συνεπώς, δυνάμει της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, η επίκληση από κράτος μέλος των διατάξεων του εθνικού του δικαίου, ακόμη και του συνταγματικού, δεν είναι δυνατόν να υπονομεύσει την ενότητα και την αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, τα αποτελέσματα της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης δεσμεύουν όλα τα όργανα ενός κράτους μέλους, οι δε εσωτερικές διατάξεις, περιλαμβανομένων των διατάξεων συνταγματικής ισχύος, δεν μπορούν να αποτελέσουν εμπόδιο προς τούτο [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 51 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 131 Συναφώς, υπενθυμίζεται, μεταξύ άλλων, ότι η αρχή της υπεροχής επιβάλλει στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του καλείται να εφαρμόσει τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης, την υποχρέωση, σε περίπτωση που είναι αδύνατη η σύμφωνη προς τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας, να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα των απαιτήσεων του δικαίου της Ένωσης στην ενώπιόν του διαφορά, αποφασίζοντας αυτεπαγγέλτως να αφήσει, εν ανάγκη, ανεφάρμοστη κάθε εθνική ρύθμιση ή πρακτική, έστω και μεταγενέστερη, η οποία είναι αντίθετη σε διάταξη του δικαίου της Ένωσης που έχει άμεσο αποτέλεσμα, χωρίς να οφείλει να ζητήσει ή να αναμείνει την προηγούμενη εξαφάνιση της εν λόγω εθνικής ρύθμισης ή πρακτικής είτε διά της νομοθετικής οδού είτε μέσω οποιασδήποτε άλλης συνταγματικής διαδικασίας (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 252 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 132 Όσον αφορά τις μνημονευόμενες στις υπό κρίση αιτήσεις προδικαστικής απόφασεως διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, υπενθυμίζεται ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθώς και οι στόχοι αναφοράς που παρατίθενται στο παράρτημα της απόφασης 2006/928 διατυπώνονται με σαφήνεια και ακρίβεια, χωρίς να συνοδεύονται από οποιαδήποτε προϋπόθεση και, ως εκ τούτου, έχουν άμεσο αποτέλεσμα (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 253 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 133 Στο πλαίσιο αυτό, διευκρινίζεται ότι, κατά το άρθρο 19 ΣΕΕ, εναπόκειται τόσο στα εθνικά δικαστήρια όσο και στο Δικαστήριο να εγγυώνται την πλήρη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης στο σύνολο των κρατών μελών, καθώς και την αποτελεσματική δικαστική προστασία των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης, το δε Δικαστήριο διατηρεί αποκλειστική αρμοδιότητα ως προς την οριστική ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης. Πάντως, κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής, εναπόκειται εν τέλει στο Δικαστήριο να διευκρινίσει το περιεχόμενο της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης υπό το πρίσμα των σχετικών διατάξεων του ενωσιακού δικαίου, δεδομένου ότι το εν λόγω περιεχόμενο δεν μπορεί να εξαρτάται από την ερμηνεία διατάξεων του εθνικού δικαίου, ούτε από την ερμηνεία διατάξεων του δικαίου της Ένωσης εκ μέρους εθνικού δικαστηρίου η οποία δεν αντιστοιχεί προς εκείνη του Δικαστηρίου. Προς τον σκοπό αυτόν, η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η οποία αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο του δικαιοδοτικού συστήματος που έχουν καθιερώσει οι Συνθήκες, καθιερώνει διάλογο σε επίπεδο δικαιοδοτικών οργάνων ακριβώς μεταξύ του Δικαστηρίου και των δικαστηρίων των κρατών μελών ο οποίος αποσκοπεί στη διασφάλιση της ενότητας της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, καθιστώντας κατά τον τρόπο αυτό δυνατή τη διασφάλιση της συνοχής του, της πλήρους αποτελεσματικότητάς του και της αυτονομίας του καθώς και, εν τέλει, του ιδιάζοντος χαρακτήρα του δικαίου που θεσπίζουν οι Συνθήκες (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 254 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 134 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, βάσει του ρουμανικού Συντάγματος, δεσμεύεται από την απορρέουσα από τις επίμαχες στις κύριες δίκες αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου νομολογία και δεν μπορεί, υπό την απειλή κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας ή επιβολής πειθαρχικών κυρώσεων εις βάρος των μελών του, να αφήσει ανεφάρμοστη την εν λόγω νομολογία, έστω και αν κρίνει, υπό το πρίσμα προδικαστικής απόφασεως του Δικαστηρίου, ότι αυτή είναι αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης.
- 135 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι η προδικαστική απόφαση του Δικαστηρίου δεσμεύει, όσον αφορά την ερμηνεία των επίμαχων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, το εθνικό δικαστήριο κατά την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Επομένως, εθνικός δικαστής ο οποίος άσκησε την ευχέρεια ή συμμορφώθηκε προς την υποχρέωση υποβολής αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ δεν μπορεί να εμποδίζεται να εφαρμόσει, άμεσα, το δίκαιο της Ένωσης κατά τρόπο σύμφωνο προς την απόφαση ή τη νομολογία του Δικαστηρίου, διότι διαφορετικά θα αποδυναμωνόταν η πρακτική αποτελεσματικότητα της εν λόγω διάταξης. Πρέπει να προστεθεί ότι η εξουσία να πράττει, ακριβώς κατά τον χρόνο της εν λόγω εφαρμογής, ό,τι είναι αναγκαίο ώστε να αποκλειστεί η εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως ή πρακτικής που μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο στην πλήρη αποτελεσματικότητα των κανόνων του δικαίου της Ένωσης αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του λειτουργήματος του δικαστή της Ένωσης, το οποίο οφείλει να επιτελεί το εθνικό δικαστήριο στο οποίο έχει ανατεθεί, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του, η εφαρμογή των κανόνων του δικαίου της Ένωσης, με αποτέλεσμα η άσκηση της εξουσίας αυτής να αποτελεί εγγύηση συμφυή με την ανεξαρτησία των δικαστών, η οποία απορρέει από το

άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψεις 256 και 257 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 136 Επομένως, δεν συμβιβάζεται με τις επιταγές που είναι συμφυείς με την ίδια τη φύση του δικαίου της Ένωσης κάθε εθνική ρύθμιση ή πρακτική που θα είχε ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης, λόγω της μη αναγνώρισεως στον αρμόδιο για την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης δικαστή της εξουσίας να πράξει, ακριβώς κατά τη χρονική στιγμή της εφαρμογής αυτής, ό,τι είναι αναγκαίο για να αφήσει ανεφάρμοστη εθνική ρύθμιση ή πρακτική που παρακωλύει ενδεχομένως την πλήρη αποτελεσματικότητα των κανόνων του δικαίου της Ένωσης που έχουν άμεσο αποτέλεσμα [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 63 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 137 Εθνική κανονιστική ρύθμιση ή πρακτική κατά την οποία οι αποφάσεις του εθνικού συνταγματικού δικαστηρίου δεσμεύουν τα τακτικά δικαστήρια, ενώ αυτά εκτιμούν, υπό το πρίσμα προδικαστικής αποφάσεως του Δικαστηρίου, ότι η νομολογία που απορρέει από τις αποφάσεις αυτές του συνταγματικού δικαστηρίου είναι αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης, είναι ικανή να εμποδίσει τα εν λόγω δικαστήρια να διασφαλίσουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των απαιτήσεων του ενωσιακού δικαίου, αποτέλεσμα το οποίο μπορεί να ενισχυθεί από το γεγονός ότι το εθνικό δίκαιο χαρακτηρίζει την ενδεχόμενη μη συμμόρφωση με τη νομολογία του συνταγματικού δικαστηρίου ως πειθαρχικό παράπτωμα (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 259).
- 138 Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται ότι το άρθρο 267 ΣΛΕΕ αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση ή πρακτική η οποία δύναται να εμποδίσει τα εθνικά δικαστήρια, κατά περίπτωση, να κάνουν χρήση της ευχέρειας ή να συμμορφωθούν με την υποχρέωση υποβολής προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 267 ΣΛΕΕ. Εξάλλου, κατά την υπομνησθείσα στη σκέψη 116 της παρούσας διατάξεως νομολογία, η προστασία των εθνικών δικαστών έναντι του κινδύνου πειθαρχικών διαδικασιών ή κυρώσεων επειδή άσκησαν την εμπίπτουσα στην αποκλειστική αρμοδιότητά τους ευχέρεια υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αποτελεί εγγύηση συμφυή με την ανεξαρτησία τους. Ομοίως, στην περίπτωση κατά την οποία, κατόπιν της απαντήσεως του Δικαστηρίου, εθνικό τακτικό δικαστήριο καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η νομολογία του εθνικού συνταγματικού δικαστηρίου είναι αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης, το γεγονός ότι το εθνικό τακτικό δικαστήριο αφήνει ανεφάρμοστη την εν λόγω νομολογία, κατ' εφαρμογήν της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, ουδόλως μπορεί να θεμελιώσει την πειθαρχική ευθύνη των δικαστών του εν λόγω δικαστηρίου (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 260 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 139 Επομένως, η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση ή πρακτική κατά την οποία τα εθνικά τακτικά δικαστήρια δεσμεύονται από τις αποφάσεις του εθνικού συνταγματικού δικαστηρίου και δεν μπορούν, εξ αυτού του λόγου, να αφήσουν αυτεπαγγέλτως ανεφάρμοστη την απορρέουσα από τις εν λόγω αποφάσεις νομολογία, καίτοι θεωρούν, υπό το πρίσμα αποφάσεως του Δικαστηρίου, ότι η νομολογία αυτή είναι αντίθετη προς το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το άρθρο 325 παράγραφος 1,

ΣΛΕΕ ή την απόφαση 2006/928, διότι άλλως οι δικαστές των εν λόγω δικαστηρίων διαπράττουν πειθαρχικό παράπτωμα (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 262).

140 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο και στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα στις υποθέσεις C-859/19, C-926/19 και C-929/19 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι

- το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ καθώς και η απόφαση 2006/928 έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση ή πρακτική κατά την οποία τα τακτικά δικαστήρια δεσμεύονται από τις αποφάσεις του εθνικού συνταγματικού δικαστηρίου, υπό την προϋπόθεση ότι το εθνικό δίκαιο εγγυάται την ανεξαρτησία του δικαστηρίου αυτού έναντι, μεταξύ άλλων, της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας, όπως απαιτείται από τις εν λόγω διατάξεις. Αντιθέτως, οι συγκεκριμένες διατάξεις της Συνθήκης ΕΕ και η εν λόγω απόφαση έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση κατά την οποία οποιαδήποτε περίπτωση μη συμμόρφωσης των δικαστών των εθνικών τακτικών δικαστηρίων προς τις αποφάσεις του εθνικού συνταγματικού δικαστηρίου μπορεί να επισύρει την πειθαρχική τους ευθύνη·
- η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση ή πρακτική κατά την οποία τα εθνικά τακτικά δικαστήρια δεσμεύονται από τις αποφάσεις του εθνικού συνταγματικού δικαστηρίου και δεν δύναται, εξ αυτού του λόγου, να αφήσουν αυτεπαγγέλτως ανεφάρμοστη την απορρέουσα από τις εν λόγω αποφάσεις νομολογία, καίτοι θεωρούν, υπό το πρίσμα απόφασης του Δικαστηρίου, ότι η νομολογία αυτή είναι αντίθετη προς το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ ή την απόφαση 2006/928, διότι άλλως οι δικαστές των εν λόγω δικαστηρίων διαπράττουν πειθαρχικό παράπτωμα.

Επί των δικαστικών εξόδων

141 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους των κυρίων δικών τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) διατάσσει:

- 1) Το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 της Σύμβασης η οποία καταρτίστηκε βάσει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, και υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 26 Ιουλίου 1995, καθώς και η απόφαση 2006/928/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση μηχανισμού για τη συνεργασία και τον έλεγχο της προόδου στη Ρουμανία όσον αφορά την επίτευξη των ειδικών στόχων αναφοράς στους τομείς της δικαστικής μεταρρύθμισης και της καταπολέμησης της διαφθοράς,

έχουν την έννοια ότι:

αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση ή πρακτική κατά την οποία οι δικαστικές αποφάσεις επί υποθέσεων διαφθοράς και απάτης περί τον φόρο προστιθέμενης αξίας οι οποίες δεν εκδόθηκαν, σε πρώτο βαθμό, από ειδικευμένους για τέτοιες υποθέσεις δικαστικούς σχηματισμούς ή, σε δεύτερο βαθμό, από δικαστικούς σχηματισμούς στη σύνθεση των οποίων μετείχαν αποκλειστικά δικαστές ορισθέντες με κλήρωση πάσχουν απόλυτη

ακυρότητα, με αποτέλεσμα οι οικείες υποθέσεις διαφθοράς και απάτης περί τον φόρο προστιθέμενης αξίας να πρέπει, ενδεχομένως κατόπιν ασκήσεως έκτακτου ένδικου μέσου κατά τελεσίδικων αποφάσεων, να επανεξετάζονται σε πρώτο και/ή δεύτερο βαθμό, καθόσον η εφαρμογή της εν λόγω εθνικής ρύθμισης ή πρακτικής μπορεί να δημιουργήσει συστημικό κίνδυνο ατιμωρησίας πράξεων οι οποίες στοιχειοθετούν σοβαρά αδικήματα απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης ή σοβαρά αδικήματα διαφθοράς εν γένει. Η υποχρέωση διασφάλισης αποτελεσματικών και αποτρεπτικών ποινικών κυρώσεων για τέτοια αδικήματα δεν απαλλάσσει το αιτούν δικαστήριο από τον έλεγχο του αναγκαίου σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απαιτήσεις που απορρέουν από το εν λόγω άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, δεν εμποδίζουν τη μη εφαρμογή μιας τέτοιας εθνικής ρύθμισης ή πρακτικής εφόσον αυτή μπορεί να δημιουργήσει τέτοιο συστημικό κίνδυνο ατιμωρησίας.

2) Το άρθρο 2 και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ καθώς και η απόφαση 2006/928

έχουν την έννοια ότι:

δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση ή πρακτική κατά την οποία τα τακτικά δικαστήρια δεσμεύονται από τις αποφάσεις του εθνικού συνταγματικού δικαστηρίου, υπό την προϋπόθεση ότι το εθνικό δίκαιο εγγυάται την ανεξαρτησία του δικαστηρίου αυτού έναντι, μεταξύ άλλων, της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας, όπως απαιτείται από τις εν λόγω διατάξεις. Αντιθέτως, οι συγκεκριμένες διατάξεις της Συνθήκης ΕΕ και η εν λόγω απόφαση έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση κατά την οποία οποιαδήποτε περίπτωση μη συμμόρφωσης των δικαστών των εθνικών τακτικών δικαστηρίων προς τις αποφάσεις του εθνικού συνταγματικού δικαστηρίου μπορεί να επισύρει την πειθαρχική τους ευθύνη.

3) Η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση ή πρακτική κατά την οποία τα εθνικά τακτικά δικαστήρια δεσμεύονται από τις αποφάσεις του εθνικού συνταγματικού δικαστηρίου και δεν δύναται, εξ αυτού του λόγου, να αφήσουν αυτεπαγγέλτως ανεφάρμοστη την απορρέουσα από τις εν λόγω αποφάσεις νομολογία, καίτοι θεωρούν, υπό το πρίσμα απόφασης του Δικαστηρίου, ότι η νομολογία αυτή είναι αντίθετη προς το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το άρθρο 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ ή την απόφαση 2006/928, διότι άλλως οι δικαστές των εν λόγω δικαστηρίων διαπράττουν πειθαρχικό παράπτωμα.

(υπογραφές)